

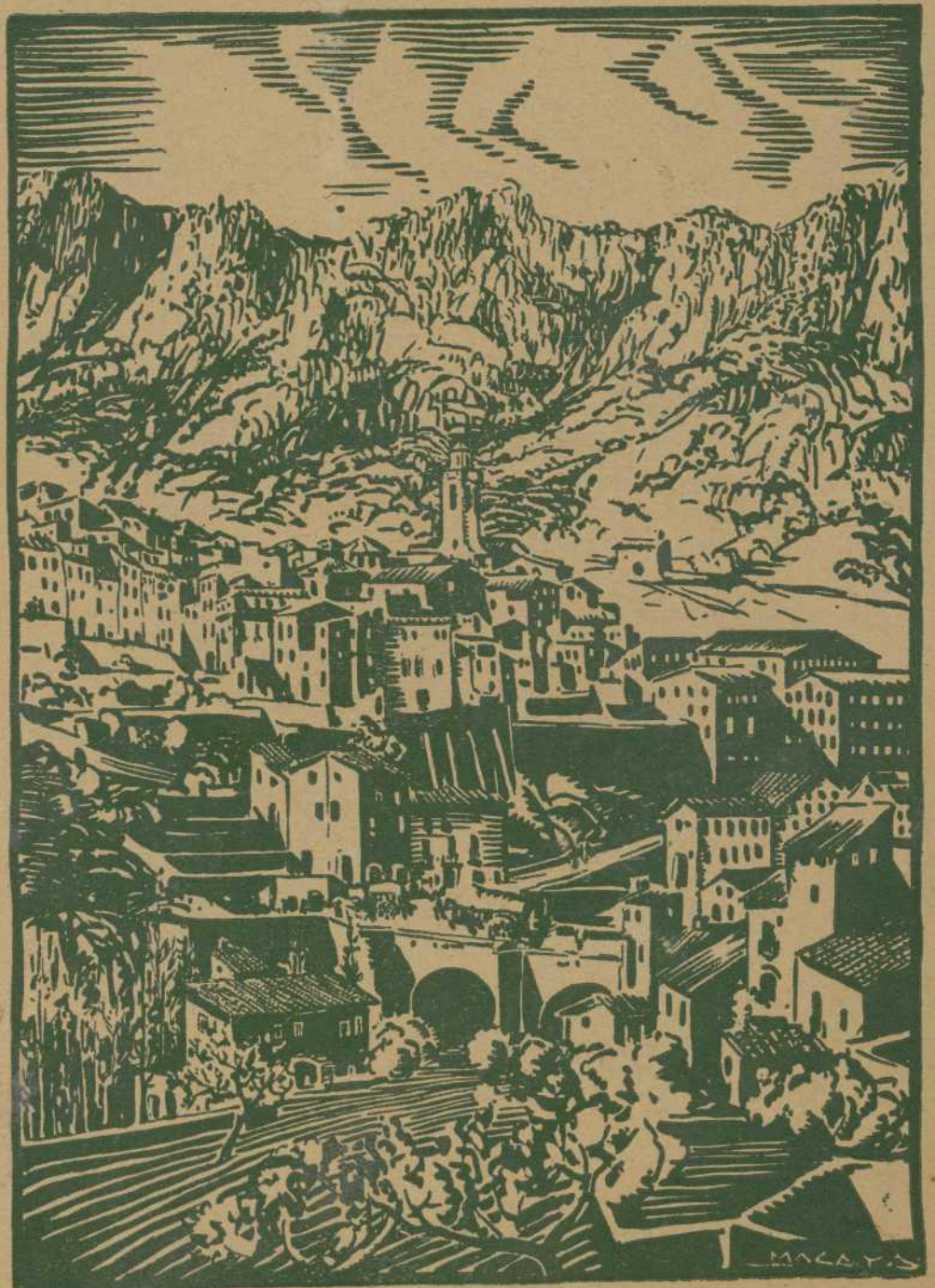
196

CATALONIA

REVISTA D'IN-
FORMACIO I
EXPANSIO
CATALANA

LA RIBA. Enfilat a la vessant de l'alta i original muntanya del seu nom, abundosa de fonts naturals, regada pel Francolí i el Brugent, el poble va creixent, bressat amb el bruit de les seves antiquíssimes activitats fabrils i enfortit per l'alenada dels camps ubèrrims de la plana de Valls.

2
83

MARÇ 1930

50 CTS

175
QUILMES

CRISTAL

LA

MEJOR CERVEZA

PARA

LA ESTACION

FONTANA LTDA.

FABRICA DE
EXTRACTO DE
QUEBRACHO

BUENOS

B.P. de Soria

61116479
D-2 23083

CATALONIA

PUBLICACIO MENSUAL EDITADA PEL CENTRE CATALA DE B.A.

REDACTOR EN CAP
RAMON ESCARRA

DIRECTOR
LLUIS MACAYA

ADMINISTRADOR
R. GIRONA RIBERA

ANY IV. — No. 25. — MARÇ 1930 — CHACABUCO 875 — U. T. 23, B. ORDEN 4141

REFLEXOS

Per JORDI D'ARGENT

RESSORGIMENT. A mesura que van passant dies des de l'esfondrament teatral i burlesc de la Dictadura espanyola, es va fent més remarcable ço que assenyalàvem en el nostre comentari del número anterior: la serenitat de Catalunya en aquests moments de desorientació general.

Mentre a Madrid, no trobant la posició d'equilibri que caldria, la cerquen en la conjunció entre el passat—el passat ignominiós d'abans del Cop d'Estat— i l'esdevenidor, tot maldant d'aquell perquè enclou el perill d'una altra dictadura militar, i amb temença

també de l'esdevenir perquè pot portar l'anarquia o la dictadura demagògica, Catalunya és allà on era el 13 de setembre de 1923.

S'han renovat els Ajuntaments i les Diputacions provincials amb una fórmula automàtica, igual per a tot Espanya: fórmula mixta d'elecció popular i de representació capitalista o corporativa, que arreu de la península ha posat l'interrogatiu d'una barreja heterogènia en la significació de les noves corporacions públiques. Solament a Catalunya no va existir el dubte interrogatiu. Solament a Catalunya hom tenia la certitud que, fos quina fos la fórmula d'escollir els representants del poble, mateix si aquella tenia un caràcter amplament democràtic com si comportava simplement una mica de respecte a l'estructuració social de la nostra terra, hom sabia certament que tots els nostres Ajuntaments i les nostres Diputacions sorgirien amb una significació fonamental i inconfusible de catalanitat. I és que el catalanisme, a la nostra terra, no és ja únicament un comú denominador polític sinó també una arrelada psicologia social.

En efecte, tant els regidors com els diputats catalans que aca-

ben de prendre possessió de llurs càrrecs, mostren, amb una varietat de matisos que va des del sindicalisme i socialisme més avançats fins al tradicionalisme més extremat, una fonda i dinàmica catalanitat. Les excepcions resten tan migrades i tan isolades que no arriben a formar grup en cap de les corporacions esmentades. I aquesta catalanitat es féu palesa des del primer moment, sense xauvinismes sorollosos ni avalots cridaners, en els discursos dels nous presidents i dels nous capdavanters dels

diferents sectors polítics. Tots aquests discursos van ésser pronunciats en català, i aquesta afirmació unànime, ferma, serena, incommutable, d'amor a la nostra llengua, va demostrar amb més força que cap altre fet, que Catalunya és allà on era, conscient i segura com mai de sí mateixa i disposta a reclamar amb més imperi que mai el reconeixement de la seva personalitat racial.

SUMARI

Reflexos, per Jordi d'Argent. — *La Quaresma*, per R. G. R. — *La Política*. — *Fra Perot*, per Alfons Maseras, dibuixos de Planas-Casas. — *Llibres, llibres, llibres!*, per J. Torrendell. — *Apelles Mestres*, poesies, dibuix de Sanfeliu. — *Les boires de Montserrat*, per Abril. — *La festa de Sant Medí*, per Pau de Foix, dibuix d'Opisso. — *Sallent i les seves escoles*. — *Cròniques Barcelonines*, per R. Caralt. — *El pintor català F. Camps-Ribera*, per F. Fàbregas. — *La restauració de l'Ajuntament de Barcelona*, per Ramon Caralt. — *El Castelnuovo de Nàpols*, per Ramon Canals. — *Recorrent l'Exposició*. — *L'Art de Josep Ariet*, per Urbici S. — *Les Entitats Catalanes de Sudamèrica*. — *L'abric de pells*, per Millàs-Raurell. Dibuíx de F. Fàbregas. — *Llegim...* — *El cargol i la col*, per M. Bandranas Palà. Dibuíx de Macaya Cantó. — *Noticiari de Catalunya*. — *Fragments d'un parlament de mossèn Llorenç Riber*. — *Portada*, de Ll. Macaya

talunya, sigui com a concessió autonòmica isolada, sigui com a total institució federativa de les terres hispàniques.

LA BANDERA. Heus ací que fa pocs dies és aparaguda novament, dins la seva artística vitrina, com si ningú l'hagués tocada, la bandera catalana que els catalans d'Amèrica havien regalada a la Mancomunitat. Senyera de les amors i les enyorances de tots nosaltres envers l'amada pàtria nostra, mans pietoses van furta-la amorosament per tal de salvar-la dels blasmes i profanacions.

Beneïdes sigueu, mans amoroses i ignorades! Beneïda siguís, senyera nostra! Que el teu símbol devingui realitat, perdurable eternalment!

D-2
23083

6478

EN el país on vivim, en tots aquests novells pobles del nou món, sigui per la manca de tradicions, sigui per la barreja més o menys tèrbola de raçes que desvirtua tota nota de color i de tipisme germanívol, passen desaperebudes un sens fi de festes, tradicions i costums, de les que tant abundantament compta la nostra terra i en general el continent europeu.

Unes són de disbauxa, altres de caliu familiar, moltes d'esperit religiós, però totes elles tan compenetrades amb el nostre parralisme, tan aferrades a la nostra vida, matissades pels costums familiars i patinades pels fets històrics i climatològics, que semblen quecom innat en el viure llur. Ajuden a la formació del concepte Pàtria.

No serà precisament tot això el que enyoira la nostra vida d'exiliat? Qui sap? Recordem però, que allí la vida no és monòtona, llisa, horitzontal; els dies no son *standard* com ací, i que l'any està solcat de sotrac cadascun dels quals, amb diferent intensitat, és un afany i una enyorança; en ells s'hi aixopluguen records i s'hi agombolen esperances, la recansa del passat i l'afany de l'esdevenir.

Recordem si més no, la Quaresma. Es que ací hom en rep esment? En canvi, a Catalunya, es tot un esdeveniment. Comença amb el Dimecres de Cendra, les butlles i els dejunis, les festes religioses i els novenaris d'ànimes; sembla que tot s'aplegui per intentar recordar-nos els nostres pecats i el fang de nostre organisme.

Arriba el Diumenge Rams; les cares dels infants enriolades i el perfum de llor i olivera; segueix la Setmana Santa, i quin enrenou, bon Deu! Els monuments, els ciris, les processons, amb la corresponent desfilada de cucardes, vestes, armats, *via-cruis*, matar jueus, etc., etc. Finalment, Dissabte de Gloria... Sols unes hores, i sembla el món canviat de decoració; els draps negres es tornen vermells, verds, liles, daurats, color de sol, de vida, d'amor... Arreu s'omplena de joia i de cants; les noies s'empolainen, els ocells reflen, els camps s'omplenen d'abundor, els arbres de fulles... Quin bé de Deu!

Les Caramelles amb llurs cants a l'espai... sembla que la Primavera esperi Pasqua par entrar triomfalment, i tothom, amb esclat espontani de joia i de voluptuositat, es llença al carrer per donar-li la bona acollida.

***

Cerquem avui de fer una breu història de la Quaresma, aquesta dama amb set cames!

El dejuni és un costum tan antic com la mateixa humanitat, quasi sempre lliga amb l'esperit religiós. No és pas una prohibició arbitrària de l'Església, com pensen alguns; el seu origen, no del tot definit, parteix de les primitives penitències, forces anys abans de la vinguda de Jesucrist.

Sembla que 'ls quaranta dies de dejuni que estableix la Quaresma, són en recondarça

Dibuix antic i popular representant la Quaresma

LA QUARESMA

dels quaranta dies que durà el diluvi universal; també hi ha qui opina que pervenen dels quaranta dies que el poble de Israel necessità per travessar el desert. Altres els fan procedir del dejuni del profeta Elies i que també practicà Moisès en la muntanya del Sinai. Deixant de banda aquestes opinions diverses, sembla el més lògic que procedeixi dels quaranta dies que passà Jesucrist en el desert dejunant.

Primitivament, l'Església havia fixat en trenta sis dies el període de dejuni. Tots els pobles, totes les creences, totes les sectes, ja com a senyal o mitjà de penitència i remei contra la fogositat de les passions, ja com a mida higiènica, han instituit els seus dies i èpoques de privacions i dejunis.

Els egipcis, els fenicis i els assiris, tenien llurs dies de privacions. Recordem que Pitàgores no en tingué prou en prohibir als seus deixebles de menjar lo que havia establert el seu dogma; prohibí a més, l'ús de les faves, les malves, el vi, etc., etc.

Les dones atenenques es passaven sense prendre un sol aliment, les vigílies de les festes eleusínies i tesmofòries.

Roma tingué també els seus dies d'abs-tinència.

Més tard, Mahoma, imitant la Quaresma Cristiana, instituí un mes de penitència, el novè de l'any alarb.

En els temps primitius, el dejuni anava unit a la continència i privació de jocs, divertiments, i fins de la celebració de matrimonis.

Recordem, que encara en el segle IX era

servat el costum de tancar els tribunals de justícia, el no caçar, evitant així portar armes.

Antigament ningú no estava dispensat de dejunar; ni la qualitat, ni l'edat no eren pas excuses llegendes. S'interrompien els negocis i la gent passava bona part del dia en els temples.

El dejuni, consistia essencialment en fer un sol àpat a la caiguda de la tarda, com si diguessim un sopar. No es podia usar el vi, ni aliments substanciosos.

Ja en el segle IX, la disciplina eclesiàstica s'anà rebaixant insensiblement.

Durant el segle XII l'àpat s'avançà tres hores, i abans d'ajocar-se podia menjar-se fruites i conserves.

En el segle XII, ja es considerava observat el dejuni abstenint-se de menjar carn durant la Quaresma i reduint a dos únics àpats la manutenció.

Hi ha ordes religioses que, apart de la Quaresma, observen altres períodes d'abstinència.

Com que durant la Quaresma estava prohibit el menjar ous, en sorgí el costum de, arribada la Pasqua, fer-ne un present, pintats, daurats, a persones a qui hom tenia afecte especial. D'aquí arrenca l'actual costum de les mones de Pasqua que regalen els padrins a llurs fillols.

Com poden veure, no és més que una lleugera sombra del que fou. Amb el transcurs del temps, s'anà alleugerint les privacions. Indubtablement la humanitat es mou avui en un ambient i ritme totalment distint; la forma social, els conceptes moderns, el nivell de cultura, les noves doctrines, etc., han obligat a l'Església, mig de grat mig per força, modificar llurs privacions. Indubtablement, bona part del misticisme fictici i rituals *gran revue* han anat perdent llur influència moral. Inelòs els "complidors" de tots els preceptes eclesiàstics, els porten a cap amb una indiferència i banalitat molt segle XX.

De totes maneres, el nostre propòsit no era altre que fer una lleugera i superficial anotació, d'aquesta vella amb set cames, que es com anomenen a la nostra terra a la Quaresma.

R. G. R.

HORA CATALANA

Que transmet el

CENTRE CATALÀ

Estació L. R. 2

(RADIO PRIETO)

Tots els Diumenges de 12 a 1 h.

LA POLITICA

ON SOM? Per oportunisme, tan besecantat i tan necessari, iniciem avui aquesta secció.

L'ampliació de les nostres activitats deriva del programa que ens traçarem en responsabilitzar-nos d'una segona època de CATALONIA, ben definida per cert (recordeu, si més no, que a les primeries CATALONIA fou una revista social).

Vàrem proposar-nos servir a Catalunya, que no és el mateix que servir l'aspecte polític de Catalunya i menys un partit polític o un home de Catalunya.

Catalunya, concepte i realitat incommovible, no ens forçarà mai a les violentes virades a què es veuen empesos certs periòdics que han volgut especialitzar-se sense pensar que els principis generals no estan prou endistrats encara en l'ànima dels catalans d'Amèrica.

Expressament ens imposem la màxima circumspecció en aquests comentaris polítics. Es un criteri que ens confirma el socorrim de la barba del veí...

Adoptem el lema d'una meritíssima institució catalana: "Per Catalunya i per a Catalunya".

Entesos? Doncs bé, estalvieu-nos, amics caríssims, polèmiques desmoralitzadores.

***

EL MATEIX PANORAMA. Catalunya, enfortida patriòticament, reprèn les activitats polítiques.

La distribució general no ha canviat.

D'una banda, la Lliga, tan elàstica en l'exteriorització del seu ideari, que fins ha pogut parlamentar amb la dictadura; refugi dels catalanistes que cerquen la disciplina per comoditat.

En Macià, entregat al malabarisme d'ésser fora de la llei, contemplant el cimall i esperant el miracle de fer-lo accessible.

Uns quants "personatges cercant partit". Estelles d'organitzacions antigues, eters rectificadors, desenterradors de fórmules que fan somriure, homes previsors que abandonen la feina d'avui i es capfiquen amb la de demà.

Finalment, l'Acció Catalana, de perfecta definició processal i ideològica. Amb un programa concís, valent, liberal, humanísim. Sense oblits ni extremitats decadents, ni temeritats ni defalliments ultra-sentimentals.

L'elogi no és nostre. Més complet l'ha fet la premsa argentina d'esquerra, fins el primer diari socialista, en reproduir amb tots els honors el programa d'Acció Catalana que el cable ha trasmès, i que inserim en un altre lloc de la revista.

***

AMNISTIA? La magnanimitat espanyola no passa l'Ebre. Amnistia per a tothom, menys per als violadors (!)

del decret de repressió del separatisme.

A l'Estat espanyol es pot ésser militar rebel, polític sediciós, anarquista... L'únic delictu inoblidable és el d'homenatjar la bandera i la pàtria catalana.

Tinguem esperances encara; qui sap si un moment sentimental del poble espanyol ens brindarà l'ultratge d'un indult.

***

FRANÇA ENCARA! Catalunya ha demostrat sempre una exagerada simpatia per França. Podriem fer una llista inacabable d'aports morals. Els sentimentals, tothom els coneix. Fins es parla d'un monument a Banyuls-sur-Mer per a perpetuar-los.

Concretem no més ara, una situació. Si Espanya en certes oportunitats s'hagués posat bel·licament al costat d'Alemanya, hauria pogut variar el resultat de la gran guerra. França deu saber que la francollia catalana fou un dels factors que imposaren la neutralitat espanyola.

Doncs bé, en front de tot això:

El cinisme aconhortador de gran part de la premsa francesa, convieta d'estar venuda a la dictadura espanyola.

L'oposició constant de la França diplomàtica a ajudar Catalunya en la lluita per obtenir, acollint-se als drets de Minoria Nacional, la protecció de la Lliga de Nacions.

Ingratitud de tots els sectors governamentals de la política francesa, atiant la venjança espanyola contra homes i moviments catalans.

Finalment, el poble francès (fent honor a una tara universalment acceptada) desconeix Catalunya, com desconeix tot el món.

Serà, doncs, arribada l'hora de pregar als escriptors catalans que fan equilibris, encara, per trobar dintre de França el niu de la tradició liberal, que desisteixin de la inútil tasca?

Per què no convencer-nos d'un cop, i per sempre, que allò de la lluita per la llibertat dels pobles fou, primer, un incident històric, i més tard, un tòpic sentimental de conveniència?

CATALONIA serà l'orgull de la nostra collectivitat; deus tenir l'orgull d'haver-hi aportat el teu esforç.

PELETERIA

— DE —

Maximiliano Pérez

Cerrito 115   U. T. Rivad. 3411

En aquests moments de desorientació general perquè travessa la política espanyola, és lloable la serenitat, fermesa i delimitació ben determinada dels sectors polítics catalans: tots saben bé el que pensen, el que volen i on són. L'Acció Catalana ha romput el foc, i veus aquí com a través d'un cable publicat per La Nación el dia 15 del corrent, podem tenir un avant gust del manifest publicat per l'important sector.

Ens concretem per ara a reproduir textualment la nova publicada pel rotatiu porteny.

(Especial de La Nación)

SAN JUAN DE LUZ, 13. — El manifiesto dado a la publicidad por la Acció Catalana comienza con la reafirmación del ideario proclamado por la conferencia de 1922. Se refiere a los años de silencio forzoso y a la persecución dictatorial, y alude a las frases de Felipe V sobre el gobierno de Cataluña, repetidas posteriormente por la voz más alta del Estado en mayo de 1924. Se declara de un catalanismo irreductible, "de acción", aunque el organismo está dispuesto a colaborar con otros sectores catalanistas para reivindicar la personalidad del pueblo. Afirma que la república es el coronamiento lógico de un edificio democrático y de la soberanía popular, incompatible con las funciones hereditarias. La forma republicana es aquella que mejor se aviene con las características actuales de Cataluña.

Ampliando esta opinión, reflejada en el manifiesto, uno de los hombres más destacados de la izquierda catalana, el señor Nicolau d'Oliver, nos ha hecho las siguientes manifestaciones:

"Dejando aparte toda suerte de antecedentes históricos, Cataluña es hoy una realidad en la conciencia de los catalanes. Pertenecen a ellos, y a nadie más que a ellos, el darle el régimen político y nacional que tengan por conveniente. Proclamamos, pues, el derecho al separatismo, pero admitiríamos como buenas otras soluciones, siempre que fuesen escogidas libremente por los catalanes y no impuesta por los de fuera y por la fuerza. La separación no es ningún fin; es un medio. El fin es el conservar y perfeccionar la propia personalidad para contribuir libre y eficazmente al progreso y a la cultura universales. Si este fin fuese garantizado por otras soluciones, no las rechazaríamos. Pero como la monarquía de Alfonso XIII es militarista, esto no es posible. Si Cataluña ha de encontrar satisfacción dentro de España es indispensable que ésta se organice en república federal.

"Por eso, ahora que, a consecuencia de la dictadura, hay en España un fuerte movimiento de opinión republicana, estamos dispuestos a luchar ante todo contra el enemigo común. Somos liberales y concebimos el Estado no como dueño, sino como servidor ciudadano de todos los ciudadanos. Por ello no admitimos en el gobierno una clase, ni que el Estado garantice únicamente el orden material. Ha de garantizar, sobre todo, la justicia. Somos partidarios resueltos del ennoblecimiento de la vida internacional. Esperamos ver a la Liga de las Naciones convertida en un superestado, que haga desaparecer el militarismo y el servicio militar obligatorio en los países que lo padecen y que garantice a todo el mundo los derechos del hombre y del ciudadano".

Estas declaraciones son importantes, ya que reflejan el sentir de un sector de España que hasta ahora, ni bajo el gobierno de Primo de Rivera ni bajo el actual gobierno, ha podido exteriorizarse libremente, ni en la tribuna ni en la prensa. Un estado de ánimo que, sin embargo, hay que tener en cuenta para el día de mañana.

I

HAVIA passat llargues anyades entre'ls homes, plenes d'aventures de tota mena: amors, viatges, jocs i combats. Havia tingut una joventut turbulenta, repartida entre banquets i disbauxes, entre idilis i batalles. Fou estimat per les més belles dones que trobà, i la gent entre la qual va viure li feren dò de llur estima i de llur simpatia. Mes, si havia provat tots els plaers, havia sofert, també, totes les angoixes. Sabia que'ls plaers son efimers, i que sols el dolor es durable. Els seus cabells blanquejaven, les seves galtes havien perdut per complet el color rosat d'altre temps, la fulguració dels seus ulls ja no atreïa les dones que passaven pel seu costat; i com que ja no vestia ropatges rics, ni duïa joïes sonores i brillants, la gent no'l saludava ni desitjava. Així es que, per un bell matí de primavera, se n'anà a la muntanya. Feia més de trenta anys que vivia tot sol, a tall d'anacoreta. Havia abandonat els homes i llurs passions, però no es sentia felís. La gent dels vilatges veïns el creïen un sant; i, com que cobria la seva miseria carnal amb un hàbit de caputxí, l'anomenaven Fra Perot.

II

Era la revetlla de Sant Joan. En la cima dels monts, en la fondaria de les valls,

FRA PEROT

per ALFONS MASERAS

Dibuixos de PLANAS-CASAS

en la llunyania de les planes, les pires flamejaven. Eren com les guspïres d'una estrella que s'hagués fet a troços al descendir a la terra. Boges, espurnejants, les llengües de foc brillaven i espeternegaven; i era tanta llur claror, que'l cel semblava pàlid i les estrelles esmortuïdes. Les cases dels pobles restaren buides aquella nit. Tot-hom se n'anà a la muntanya, a la plana, a les valls fondes, sota'ls fullatges, dalt dels cimals. I els vells vinga contar llurs records, i els joves vinga riure, vinga cantar. En l'aire càlid, un alè d'amor passava. I Fra Perot, en la proeminència austera, s'esfereïa de les inconcebibles alegries dels homes.

III

L'endemà, en el vilatge més proper a la mansió de l'anacoreta, se donaren compte de que, a la nit darrera, una noia nomenada Nuri havia desaparegut. Hi hagué consternació. Es cregué, primerament, en una desgràcia; després, en una fugida; més tard, en un rapte. La cercaren per tot arreu: al fons de les cavernes, a lo llarg

dels camins, en els recons de les ruïnes. S'enviaren missatgers als altres pobles: ningú en sabia res. Es feren pregarïes i promences. Els pares de la Nuri ploraven nit i dia, i feien llargues hores de penitencia. A la fi es prometeren interrogar a Fra Perot, i pujats, peus nusos, a dalt de la muntanya ont el bon vell vivia. Aquest vot fou complert en mig de l'admiració popular. Els peus llagats, els pares de la Nuri desaparegueren per un viarany estret. I la multitud esperà llur retorn amb un astorament tumultuós, àvida de contemplar un miracle. Però els dos romeus descendiren cap-cots, l'actitut misteriosa, l'esperança fallida. Fra Perot no hi era. Havien fet el viatge inútilment; no havien vist en lloc el solitari. Tots se resignaven a la fatalitat, fent-se forts al dolor. Ningú s'atreïa a increpar els cels, els designis dels quals son desconeguts. Mes, de sobte, una veu s'oï, i dos punys menaçadors s'elevaren entre la multitud:

—Fra Perot és el raptor!

I tot el vilatge assentà aquesta acusació. Els vells, les comares, els joves, tota la gent de bé, assenyallà, llavors, a Fra Perot com a culpable.

IV

Fra Perot ignorava l'esdeveniment que commovia al poble i l'acusació que li feien. Malgrat aquesta ignorancia, no vivia pas

tranquil. Durant el dia tenia cura de son cos, feble i malalt. Durant la nit sofria somnis turbulents, o veia fantasmes amb els seus ulls mortals. S'acusava de no haver sigut bo pera els homes i de no servir de res. Sabia que, si tornés entre ells, seria encara més dolent que lo que havia sigut, i que, enlloc de donar l'exemple d'una vida sens màcula, augmentaria encara llurs pecats i els seus. Era doncs, malhaurat.

Pera guarir les llagues dels seus peus, el vell anacoreta sabia una deü mansa i cristallina qui brollava en el flanc de la muntanya.

Fra Perot hi anava cada jorn, planyent-se de la feblesa del seu cos i de la fragilitat de les coses humanes. I, com que és despullava del seu hàbit de caputxi, s'amagava entre'l fullatge pera no ésser vist.

Quan els pares de la Nuri arribaren al refugi del penitent, aquest se n'havia anat cap a la seva font misteriosa. Amb ulls ansiosos, els dos desvalguts cercaren el solitari per tot arreu. Esperaren llarg temps, creient que potser devallaria del cel, cavaller sobre un núvol. En va esperaren, també, que un ocell estrany, un pa dorat en el bec i les ales plenes d'estrelles, els mostrés un camí desconegut ont poguessin trobar l'anacoreta. Però Fra Perot, en aquells moments, ablusionava les llagues de les seves cames amb l'aigua fresca de la font, i lloava al Senyor d'haver fet brollar en aquella trista solitud aital deü meravellosa.

V

Fra Perot meditava al peu de la seva cabana, extrany als sons i als moviments de la natura, insensible a la llum dels cels. Mig sord, mig cec, no oïa quasi res, no veia quasi res. La soletat, pera ell, era encara més solitari que la veritable soletat. I fou per això que no oï els crits de les turbes fins que la multitud envolellava ja la seva misera cabana. I fou per això que no la vegé amb els seus ulls fins que la sentí agombolar-se sobre el seu cos malalt. Fra Perot tingué un sobressalt que'l feu tremolar con un vímet. Un llarg sanglot d'agonia mostrà son esfereïment sobtat. I no comprengué res de lo que d'ell volien, de lo que cercaven, de lo que udolaven els seus acusadors. Els crits de la multitud eren un sol crit, els braços elevats no eren sino un sol braç, enorme, que no feria sino una sola

volta. Fra Perot caigué sense sentit, car se vegé perdut, vençut, al primer moment. L'anacoreta estava immòbil, als peus de tota aquella gent furiosa, quan una pedra enorme, llançada no se sab d'aont per una multitud de mans anònima, li esclafà la testa. Amb ferros, amb pedres, amb les mans, amb els peus, amb els genolls, homes i dones, joves i vells, tots feriren el cos jaient del solitari. Tots se sentiren contents d'haver-lo escarnit i maltractat, creient que era llur deure la satisfacció de llur ràbia i de llurs ansies sanguinaries. Un bordegaç enfellonit li tallà el cap i el portà, con en trofeu, dalt d'una pica. La multitud el seguí per la pendent de la muntanya, cridant, cantant, contenta de la justícia que acabava d'acomplir. Amb tot, ningú és preguntà ont era la tendra Nuri. Ningú la cercà, ni en la cabana de Fra Perot ni en cap altra banda. Però tots, a l'arribar al vilatge, se dirigiren a casa dels pares de la desapareguda, que els havien deixat desolats, i el dolor dels quals tothom planyia.

VI

Però la Nuri ja havia tornat a casa seva i ja havia confessat la seva falta. Havia sigut un moço valerós i bell, de braços forts i espatlles amples, qui se l'havia emportada. Ella jurava que, aquella nit, verament estava un xic èbria d'alegria; que'l va trobar per un camí perdut, i que ambdós se n'anaren lluny, ja no sabia aont. Contant la seva dissort, la Nuri tenia els ulls plens de llàgrimes, mes el seu rostre estava il·lu-

(De Contes fatídics).

minat com per un dolç record. Quan la multitud la vegé als peus dels seus pares, cregué en el miracle. Era ella, sens dubte.

Era Fra Perot qui l'havia amagada, qui l'havia retinguda entre les seves grapes infernals. La Nuri no sabia lo que li contaven; certament que no era un monstre, aquell que se l'havia emportada; certament que no era un vell dimoni, com pretenien. Ne sabia què dir a tota aquella gent que la contemplava astorta, que cridava, que l'aturdia. Quan els pares de la Nuri hagueren recontat lo que la seva filla pròdiga acabava de confessar-los el més recte, el més savi de tots els homes del poble, va parlar així:

—Ja heu vist, cars conveïns, com el dimoni, que habitava tant aprop de nosaltres desde feia tant temps, està vençut per sempre. Era lleig, repugnant, dolent i temible. Es vestia'l ropatge dels sants per a amagar millor les seves monstruositats, i sabia també transformar-se sotà apariències magnífiques per a atraure millor les ànimes càndides. Veus-aquí què es disfressà de jove i trobà encisos a propòsit per a seduir a la fràgil Nuri. La seva veu eavernosa i tremolosa fou canviada en una veu dolça, plena d'armonies. Així, doncs, foren sols les paraules i els encisos de l'infern els qui raptaren la Nuri. Aquí la teniu, al davant nostre, novament; l'haven arrencat de les urpes del dimoni. Miracle!

VII

Tots els habitants de l'encontrada, desde llavors anaren en romiatge a veure la Nuri pera meravellar-se en la contemplació de la raptada del diable. Els pares de la noia explotaren promptament aquesta miraculosa condició, la qual no fou obstacle al casament de la Nuri, quan ella no desitjava per a la seva felicitat altarç cosa. La pobre morí de pena recordant els dies venturosos dels seu rapte. Quan la vegeren morta, la gent va creure en una crida del Senyor. I durant llarg temps la memòria de la Nuri fou venerada. Encara s'en parla, avui, com d'una veritable santa. En quant a Fra Perot, fou maleït per sempre, i el seu record, per llunyà que sigui, es odiat encara. La cabana que habità fou nomenada, per sempre més, "la Cabana del Diable".

En tota casa de bon gust no hi deuen de faltar durant els dies d'estiu una empolla de ZUMORO o sigui la veritable taronja expremuda de Valencia i una ampolla de la mes acreditada XUFLA FORTUNY els dos millors refrescos que hi ha almón. Proveu-los.

LLIBRES, LLIBRES, LLIBRES!

LA REVISTA

PERQUÈ encara no puc avui escriure com voldria d'en Josep M.^o Lòpez-Picó, principalment de la seva poesia, preferesc encapçalar aquestes ratlles amb el títol de *La Revista*. Després de tot, només citar-la es ja portar a la memòria el nom del genial líric. *La Revista* és també una obra de Lòpez-Picó, si no la més personal i bella, sens dubte la que inclou més generositat, un acte de fervorós patriotisme.

(Dies hi hagué—permeteu-me aquest parèntesi— que el concepte nacionalista va ésser bandejat del clos de les arts i les lletres i fins de tota creació catalana d'arrel espiritual. Era una reacció de l'època flouresca tan afectada de sentimentalisme per tota cosa de la terra. Segurament havia estat indispensable, ineludible, l'exaltació. Emperò el mateix exercici de la creació cercada imitativament es portà la virtut de la crítica, que és un grau més de coneixement i afirmació. L'afany analític destrià la feina feta i preferí una revisió de valors, potser desmesurats per l'amor a la personalitat col·lectiva suara renaixent. El patriotisme, enlluernat, enlairava la producció pròpia fins a l'adjectiu ditiràmbe. Calgué advertir-ho per tal que la generació nova, rica de nocions novelles, pogués emprendre camins de modernitat. La política i la literatura eren coses distintes. Podien, devien desseixir-se. La pàtria en reportaria guanys i avantatges. La literatura, totes les arts, lliures, respiraren l'aire de les altures. Catalunya començà, de debò, la conquesta de les seleccions mundials. Aquesta va ésser una altra mena de patriotisme, incomprès a l'hora de la evolució que necessita una lluita).

Lòpez-Picó, iniciat en aquella revista *Cataluña*, amarada de tanta catalanitat que fins sacrificava la pròpia llengua per parlar la de l'adversari que volgués admetre el diàleg, oberta a totes les corrents de l'europeïtat renovada, tot d'una que les forces li donaren l'abast, arplegà els companys de inquietuts i aspiracions i els oferí *La Revista*. Anys a venir, les vicissituds individuals han empès cap a diversos indrets la colla inicial. El director, diguem-ne el company més ferm, ha restat per sempre més al costat del timó, ulls fixos a l'onada de les renovacions, ansios de l'horitzó que amaga clarors i terres mai vistes.

L'últim quadern és arribat de poc a les meves mans, que frisaven per acaronar-lo, full per full mentre arriba l'hora de xucar-li tota la delícia de què en ve xop. El nombre de la seva existència es encoiratjadora i enorgullant. Va pels XVI anys que *La Revista*, sense un programa concret

LA REVISTA

QUADERNS DE MIL NOUENTS VINT-I-NOU
ANY XV - JULIOL-DESEMBRE

SUMARI

La constitució de la granja, per Puerto Passo—Artur Martorell—La rita pàtria, per J. Bass i Borrada—Adas Miquel—Oracions, per Sebastià Sureda—Joaquim Miralles i proem, per J. M. Llorens—Hilfmann—Borja—Un poema gòtic, per Joan Valls i Sureda—Adolfo Barba—Llibre Cincum, per M. Ponsa—Compte de la pàtria, per A. Encarnació—Llibre de Mica—Tercer Diàleg, Trad. per C. E. Gullon A. Tol i Llorens—Anna Clotet, per Enric Oñativia, Trad. J. Miquel—Aparicions, Trad. M. D. E. Gless de Sureda—Poesia Valls—Dintre entre de Llorens, Trad. F. P. S.—Nota de l'editor.

IMPRENTA ALTES. — CARRER DELS ANGELS, 22 I 24
BARCELONA

i rectilini—com no en tingué tampoc *Cataluña*—camina acompassadament vers la perfecció de l'espiritualitat pàtria recollint per a les seves planes tota manifestació individual i col·lectiva, vingui d'allà on vingui, sempre que respongui a un disseny d'aveng, a un sentit de responsabilitat.

Ha estat la Direcció de la revista un prodigi d'equanimitat, de fermesa, d'intransigència i ductilitat. Podem ben dir-ho els qui, posats en llocs semblants, no hem permès a la amistat concessions inferiors, ni tolerat contra el dissident altra cosa que no fos l'obra perfecta que a l'ensem és un atac i una ensenyança. *La Revista*, sense defallir, ha acomplit la missió fecunda d'una Extensió universitària. Tribuna lliure des de la qual ha pogut dissertar tot aquell qui reunia qualitats professionals, evidentment fonamentades. S'hi han après lliçons transcendents i belles. Cada u ha parlat a la seva guisa sense altra limitació que la pròpia dignitat conscient.

Res, però, de clos tancat per a mestres indiscrets i d'una sola escola o ideologia. Les expressions novelles, encara no prou definides, hi han trobat sempre paternal, més tart germanívol, acull. Aquest ha estat per a mi un dels caires més delictuosos de *La Revista*. Per temperament he sentit, tota la vida, franca inclinació a facilitar l'eclosió de les intel·ligències joves, gràvides de promeses falagueres. En Lòpez-Picó ha sabut també admetre a les planes del seu periòdic les plomes privilegiades de les promocions renovadores. Tots els millors del nostre noviciat literari han cercat i trobat

la publicitat eminent de *La Revista*. N'han gaudit fins a llur voler. Es un mèrit gloriós, de la més pura aristocràcia, que cal reconèixer a la tasca múltiple de Josep M.^o Lòpez-Picó. Les revelacions més sòlides les he conegudes a través de la nostra gran revista, que és la primera entre totes, encara que espatí la seva periodicitat.

Jo i tots els que ho han necessitat, hem après moltes altres coses, tan necessàries a cada u i a tota l'espiritualitat pairal: les literatures estrangeres. De tot arreu del món, allà on ha sobressortit un cervell, un cor d'humanitat, *La Revista*, nau ardida i generosa, ha duit a Catalunya la ressonància de les veus prestigioses, les joies més preades. Aquest afany d'importació ajudava a l'enriquiment de la pròpia literatura. Ja s'ha dit que les èpoques més fecundes han estat les més vivament influïdes. Aquest fet històric ha trobat ampla col·laboració en l'esforç vehement i escrupolós del nauta inquiet i vigilant de la barca insadollable.

Sempre, des que va guaitar la vida cultural, allà pels anys llunyans del noucentisme, Lòpez-Picó ha sentit la punxada de la curiositat intel·lectual. Res del que ha arribat a la seva notícia li ha estat indiferent. I ell no deixa d'escorcollar la bona informació per tal que la producció selecta no defugui la seva captació ordenada. Exemple d'aquest anhel espiritual el tenim en la perseverància de *La Revista* per les traduccions exquisides, que han trobat sovint acolliment a la Biblioteca del periòdic, com també els seus llibres de prosa amarats de les literatures egrègies dels dos mons cultes.

Darrerament, de les publicacions de *La Revista* m'ha arribat la que porta el títol tan escaient, fruit de la primera època xeniana, de "Butlletins del Temps". Es una lectura dominadora, plena de novetats, guspirant d'engizy, orientadora i original. Les meves conviccions s'hi han rabejat repetidament. Tinc de jorns enllà la consciència feta sobre la força del vincle ibèric, a través dels escriptors de les tres llengües, per assolir solucions definitives del problema peninsular. En el darrer llibre de Lòpez-Picó sovintegen les recomanacions que tal disseny inspira. "Amb una mica més de coordinació i de continuïtat—escriu—amb una més clara voluntat de comprensió i cordialitat purament espiritual, els resultats haurien estat més decisius". No altra cosa, entre algunes altres, propugnarem ja—fa vint anys— a les planes optimistes de *Cataluña*, albiradora de jornades que hauran de venir, de bona o de mala gana, si volem arribar a situacions de jurídics desenvolupaments.

Ara mateix a Barcelona algú ha insinuat un homenatge a Lòpez-Picó amb motiu del vint-i-cinquè op. de les seves poesies. El cisellador líric s'ha avançat a agrair l'intenció i a esvair-la. Però jo dic: per què no commemorar el quinquè any de *La Revista*, amb una assemblea dels redactors i col·laboradors i àdhuc dels llegidors més fidels? A tal acte d'exaltació, assenyador d'una tasca admirable de ensenyança i apostolat, des d'ara faig constar la meua fervorosa adhesió, doblada d'agraïment per una col·laboració mai oblidada.

J. TORRENDELL.

CAFE, COPA I PURO

No en feu cas del títol. Si per ell fos, jo no hauria llegit el llibre que l'aguanta. Resta avisat també el lector que hi cerqui és facècies grotesques, pròpies de l'hora alegroia o malhumorada de la digestió. Josep Maria Sagarra, que sovint es decanta pel cantó de la major facilitat, ha titulat aquesta col·lecció d'articles d'una qualsevol manera, i en paus. Ràpid. Fins ha comès la benicèrta de justificar la seva desinvoltura. "Tals escrits, sense pretensiosos, són comentaris que podria haver fet en una taula de cafè. No valia la pena d'aplegar-los en un volum. M'he decidit a recollir-los pel record del moment que me'ls va fer escriure". La eterna i vulgar excusa dels escriptors primicers i petulants sota una falsa modestia.

Jo dic que l'autor, si afirma amb sinceritat les quatre paraules d'advertiment, no sap el que s'empatolla. Fora d'uns quants—no sé encara quins—tota la resta és suficient per a formar un llibre absolutament interessant pel que diu i per la manera de dir-ho, que és la cosa més important de les lletres i les arts. I d'això es tracta primordialment en l'obra d'en Sagarra.

Poso, doncs, a davant de totes les meves favorables impressions d'aquesta lectura, la que m'ha produït, excel·lent i fonda, la prosa de l'autor d'*All i salobre*: clara, precisa, fluida, àgil, si no triada i brillant, harmoniosa i variada. Diu el que vol i ho aconsegueix sempre amplament. Dóna gust escoltar-lo. Sap contar amb enginy, amb gràcia, amb tons alts i baixos. Tot el llibre és un exemple.

Perquè sap escriure — entesos? no estic per polèmiques ara — troba les millors solucions per als seus relats. És una conversa delitosa. Sempre: quant descriu la natura (el Port de la Selva, verbigràcia), la figura humana (les dones en conversa o callades), com si s'endinsa pel seu propi esperit o els dels altres ("La meua cançó", els records d'infant, tantes ànimes i animetes). Coses, espectacles, persones, tradicions, tot és encertadament vist i expressat amb exactitud i transparència.

Adhuc un caire nou té el llibre de Sagarra, que el presenta com a lector finíssim d'obres alienes i a crític agut. Amb una mica més, alguns articles podrien arribar a la pregonesa d'assaigs literaris de força i al nivell d'estudis d'alt sentit analític davant d'escriptors i l'obra llur.

En fi, plaume tot el contingut, tan abundant i barrejat, admirable de frescor literària i emocional, d'observació penetrant i ferma, de espiritualitat graciosa i noble,

Cafè, Copa i Puro, es un llibre superior als que hi sospitaven acudits de facècia grassa. De totes maneres, és un llibre tan clar i de verba tan catalana, que és una lectura per a tothom. Els temes atrauen per llur actualitat persistent. Però, sobre tot, la música. Deliciosa.

COL·LECCIO "PARADISOS DE PAPER" JOSEP MARIA DE SAGARRA

L'LIBRERIA CATALONIA
Plaça Catalunya 11 BARCELONA

Portada de l'obra de Josep M. de Sagarra, dibuixada per l'artista Bon, l'home que s'ha popularitzat amb motiu de l'Exposició de Barcelona i de qui ja vàrem parlar.

LA FUNDACIO CAMBO

Segons s'hauran assabentat els nostres lectors pels telegrams de fa poc, han començat a París les tasques de la "Fundació per a l'estudi de les Arts i de les Civilitzacions de la Mediterrània occidental". Hauran llegit també que els dos primers conferenciants a la dita Fundació han estat el senyor Puig i Cadafale, qui parlà d'"El primer art romànic", i el senyor Lluís Nicolau d'Olwer, sobre "La literatura llatina a Catalunya en els segles X, XI i XII". Quant es publiqui aquesta informació, hauran parlat probablement mossèn H. Anglès de "La música a Catalunya en els segles X i XI.—L'escola de Ripoll (amb audicions)"; el senyor Ph. Lauer: "Les miniatures catalanes (amb projeccions)", i

el senyor J. Folch i Torres: "La pintura romànica a Catalunya (amb projeccions)". Aquestes conferències s'efectuen a la Sorbona, dins la Sala de les Arts.

Posteriorment ens hem assabentat que la Fundació de què parlem, a París és anomenada Fundació Cambó, per comoditat i perquè generalment aquesta mena d'institucions són designades amb el nom del qui les funda.

També hem sabut que la "Fundació" aviat disposarà a París de local propi, on hi haurà una Biblioteca catalana, amb l'arxiu fotogràfic corresponent. El conjunt portarà, sembla, el nom d'"Institut per a l'Estudi de l'Art i de la Cultura Catalanes". Ultra les conferències, hi haurà classes on immediatament s'estudiarà l'art romànic sota la direcció de M. Lavedan, qui disserta sobre els monuments de Barcelona.

Actualment es preparen les conferències del curs de l'any vinent. El tema serà: "La pintura gòtica catalana en el segle XV", i es compta amb la col·laboració dels senyors Agustí Duran i Sampere, Francesc Martorell, Alexandre Soler i March, Joaquim Folch i Torres, M. Focillon i mossèn Treus.

Suprimim els naturals elogis, per a no molestar una vegada més al nostre estimat amic Francesc Cambó. El que si podem afegir és la satisfacció que tot català sent en assabentar-se que Catalunya disposa de bon nombre d'especialistes en condicions de fer lluit paper a París i d'alternar amb savis eminents de tot el món.

LA MASIA CATALANA

Com a saborós tast de *La Masia Catalana*, que amb l'ajut de la Fundació Patxot preparen els senyors Josep Danès, Lluís Bonet i Jeroni Martorell, el senyor M. P. Sandiumenge ens avengeu un breu estudi de la casa rural catalana, acuradament editat per la Llibreria Catalònia.

L'autor ens presenta un resum de les opinions que els arquitectes especialitzats profesen sobre l'origen de la masia i les causes de les seves vicissituds, segons les influències de fora i dels fets històrics de la pròpia terra.

A continuació, el senyor Sandiumenge ens ofereix una interessant col·lecció de mostres fotogràfiques preses de bells indrets de Catalunya, on s'aixequen típiques cases de pagès de tots els estils, riques i pobres, algunes ampliades amb els encontorns, formant així paisatges ben nostres i, consegüentment, fonament emocionals.

J. T.

CATALONIA no és cap revista lucrativa ni personal; és una obra de tots i per a tots.

APELES MESTRES

Una de les personalitats més dinàmiques i més europees entre els vells patriarques de les nostres lletres. Poeta, dibuixant i músic. Tot amb exquisidesa. Aquesta és la seva qualitat fonamental. És la seva ànima, mateix quan escriu que quan dibuixa que quan canta, mateix quan conversa amb humorisme i esprít inimitables que quan conrea amorosament les seves horts i jardins ja llegendàries.

Nasqué a Barcelona l'any 1854. En el seu Institut oficial va cursar el batxillerat. El 1875 va publicar la seva sèrie primera de poesies: Avant!, i des d'aquella data pot dir-se que no ha passat cap any sense que publicqués o representés alguna obra. Com a poeta líric demostra una mestria insuperable en l'art d'expressar els afectes, sense caure mai en la declamació ploranera o massa subjectiva; com a poeta èpic és molt inspi-

APELES MESTRES
Dibuix de SANFELIU

rat en la descripció de personatges, escenes, aspectes de la natura i situacions plenes d'interès. Crítics severs li han retret que la seva obra de conjunt tenia molts colors regionals de diferents països menys els de Catalunya; és prou obrir les pàgines de Poemes de mar, La garba, La nit al bosc, Poemes de terra i sobretot Margaridó, per a comprendre la injustícia d'aquella afirmació.

Ha escrit molt per al teatre, amb magnífic èxit. Bon nombre de les seves produccions dramàtiques han estat posades en música pels mestres Morera, Granados, Borràs de Palau, Sadurní, Vives i el mateix Apelles Mestre. No en donem la llista perquè tothom recorda les principals.

En 1908 fou proclamat Mestre en Gai Saber, i en els Jocs Florals de 1915 li fou premiada la col·lecció de poesies Flors de sang, inspirades en la guerra europea i en l'hoança de l'heroisme de Bèlgica. Els millors llibres de l'Apelles han estat traduïts al castellà (sobretot a Amèrica), galleg, anglès, francès, italià, alemany i suec; les Flors de sang ho foren simultàniament al francès, anglès i flamenc.

VISIÓ LLUNYANA

1917

Nit de primavera,
nit serena en el camp de batalla.
Els homes no dormen:
vetllen sota terra i empunyen les armes.

Els canons bramulen,
retronen en l'aire les bombes qu'esclaten,
i amb rojors sinistres
el camp il·lumina vomitant metralla.

Ont s'esventren elles s'esventra la terra;
homes, armes, pedres, esmicolats salten;
de lo qu'avants era vida i força i lluita
no'n queda ni rastre.

I en tant les estrelles
que desde el cel gnaïten,
rient aplaudeixen i exclamen joïoses:
"A la terra fan focs i alimaries!
Prou celebren alguna gran festa!
Quin bell espectacle!"

CAPVESPRE

Montserrat.

Va declinant la tarda
radiant de serenor;
a dalt la roca isarda,
a baix el precipici esglaiador.

Les estrelles apunten
en un cel emporprat;
tots els perfums s'ajunten
en un mateix perfum de santetat.

Tots els remors s'apaguen
amb el fervor d'un rés;
tots els aucells s'amaguen
com si un monstre invisible se'ls dragués.

I en l'ombra misteriosa
de la gran nit que cau,
i embocalla amorosa
la terra i el cel en un moment de pau,

la montanya geganta,
sobreplobant l'abim,
apar més bella i santa,
més gran, més majestuosa, més sublim.

(De Notes de Color).

AIRADA D'ABRIL

L'aire arriba esbargint perfums primaverals
de roses i violetes.
L'aire arriba portant xerroteix de pardals
i xiseles d'orenetes.

L'aire du vibracions d'aletge delicats
de papallons i abelles.
L'aire du polsim d'or de sol-ixents rosats
i de postes vermelles.

L'aire du no sé què que trasbalsa els sentits
amb notes misterioses
de discrets xiuxiueigs, de mots apenes dits
i besades frisoses.

TRUQUEN ELS JOVES

I

Mestressa, obriu-nos si us plau!
obriu-nos la porta!
si es fort el sol que ara cau
la sed es més forta.
Mestressa, obriu-nos si us plau!
obriu-nos la porta!

II

Qui som vos cal preguntar
Jovent que sedeja!
Obriu, que a cop de cantar
la gola ens fogueja.
Qui som vos cal preguntar?
Jovent que sedeja!

III

No es sed de vi la que'ns du
ni d'aigua gemada;
es sed del foc que rellú
en vostra mirada.
No es sed de vi la que'ns du
ni d'aigua gemada.

IV

Mestressa, res de fiar!
portem bossa plena;
portem cançons per pagar
i amor per la pena.
Mestressa, res de fiar!
portem bossa plena!

(De Pom de Cançons).

CANT DE PATRIA

I

Què van deixar-nos al morir
els nostres pares?
Un troç de terra sota'l cel,
bella i sagrada,
un troç de terra ont han lluitat
per sa grandesa i llibertat,
un troç de terra que's diu Patria.

II

Què'ls deixarem als nostres fills
per heretatge?
Aquesta terra ont vetllen morts
els nostres pares.
Més lliure i gran que l'hem trobat
hem de trasmetre'ls el llegat
el troç de terra que's diu Patria.

(De Tardànies).

CAP EL TARD

En la branca d'un pollanc, bora l'estany,
quan s'adorm la llum del dia,
desgranava el rossinyol primer del any
sa exquisida melodia.

Quantes tardes passejant, al caure el sol,
—t'enrecordes, vida mia?—
hem callat per escoltar el rossinyol
el meu mestre de poesia!

Quina calma més augusta! — fins el cor
sos batecs esmortuïa.—
Còm vibrava la caugó sota el cel d'or
ont el sol es despedia!

Fins l'estrella de la tarda, lentament,
lentament feia sa via,
desitjosa de no perdre un sol accent
de l'excelsa melodia.

Què cantava el rossinyol, que a son cantar
terra i cel se recullia?
Què cantava, que sentint-lo ens vam besar?
Te'n recordes, vida mia?

UNA de les més belles sensacions que he tingut en la vida, és la contemplació de les boires a Montserrat. Per tres vegades he pogut apreciar-ho, i les tres, en diferent ordre de plasticitat. La primera, d'una tendresa encantadora, s'escaigué dalt dels pics de la dreuera de Sant Joan, camí de Sant Gerònim; altra, un poquet distanciat del Quint Misteri de Dolor, i el darrer, just allà ont hi ha els tornaveus.

Deseriure aquí l'espectacle que hom ha pogut apreciar en aquests tres caires distintes es qüestió força difícil, car, si una és d'una tendresa encantadora, l'altra convida al reculliment, perquè és una nota plena de misticisme, i l'últim és un quadre d'esgarriances tan profundes que sols de recordar-ho us sentiu l'esglai al cor.

Quina bellesa! Quina formosor des de dalt de la dreuera de Sant Joan! Mentre contemplava a vista d'ocell allà al lluny, en plè abim, les teulades del Monestir, una boira ronsaguera arrossegant-se per la muntanya, formava una diversitat de dibuixos plens de clarianes com randes d'un mantell immens de núvia, i encara — perdoneu la meua comparació — el meu pensament s'elevava suposant que la mateixa Santa Verge amb el seu mantell puríssim cobria la seva muntanya amb aquella albor tan significativa.

La boira, no obstant, va anar-se atapeint de poc en poc fins a esdevenir completament compacta, i allavors vaig poder apreciar per una estona la bellesa del espectacle suprem: El mar de boira, les onades gegantines del qual semblaven esclatar en la costa brava, formada pels penyals que sobressortien entremig d'aquelles ondulacions insospitades.

Oh! Quants dels bons lectors hauran pogut apreciar aquesta bellesa única, i igual com jo, en aquells moments, s'hauran corprès davant d'aquella visió tan majestuosa.

Però si això que us dic és veritablemen-

LES BOIRES DEL MONTSERRAT

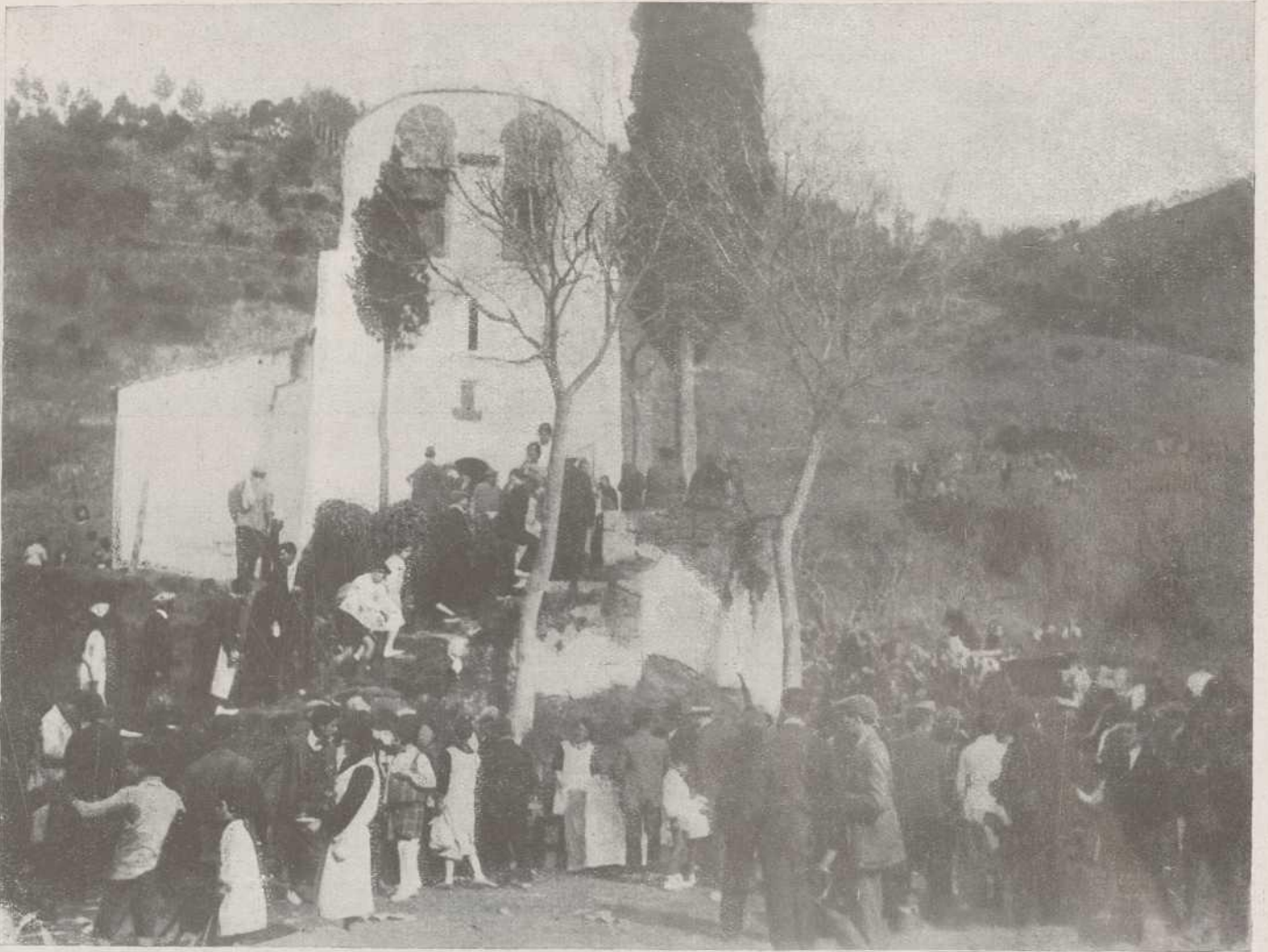
emocionant, no gens menys ho és el contemplar la boira fent mare al Crucifix del Quint Misteri de Dolor. Es tanta la sublimitat i grandesa d'aquesta nota, que veieu l'imatge de Jahel isolada com si visquessiu els moments del "Golgotha" en els instants suprems de la mort del Salvador en que *Són fetes les tenebres*, i poc a poc aquell atapaïment de boires anar-se desembrassant i ovirar la imatge del Redentor entremig d'una clariana de glòria formada per una llenca de sol que paulatinament va estripant aquella cortina deixant entreveure un cel claríssim d'una color i d'una llum indescriptible.

El darrer espectacle, la darrera nota, s'escaigué allà als tornaveus. Caminet a Sant Gerònim la boira pujava dels abims poc a poc anant-se també atapaïnt fins a deixar-me completament isolat i orb del meu ovir, i en els moments àlgids en que estava inundat de basarda per aquell isolament, vaig sentir els crits i xiulets d'altres, de per sí ja corpredors i plens d'esglai a l'abastament i vaig sentir-me petit, plè d'una esgarriança suprema a mida que anava sentint aquells xiseles com vinguts d'ultratomba i que els tornaveus anaven reptint en escala agònica com si anessin acabant-se poc a poc avall dels cingles fins que esdevenien perduts del tot.

Oh, bellesa de les belleses! La contemplació de les boires a Montserrat és una meravella; és l'espectacle més gran que hom pot imaginar. L'ur formació, l'ur progressiu atapaïment, i finalment l'ur dissolució, són una cosa bella per excel·lència; oi més, quan una llenca de sol la disol del tot com si hi corregués al darrera fuetejant-la. Llavors, el paisatge recobra tota la seva magnificència; llavors sembla que el cel es més clar, que el quadro té més color i que la Naturalesa, mare abundosa de tot, hi llueix en tot el seu esplet, amb tota la seva majestuosa sobirania.

ABRIL.

En una clotada de La Rabassada s'alça la nota romàntica d'aquesta Ermita secular, que cada any agombola a son entorn els devots (?) de la xirinola tradicional.

BÉ ha trigat prou d'arribar el dia! Per fi som a Sant Medí. Dies ha que no es parla d'altra cosa en tot Gràcia. Gràcia, ja totalment identificada amb Barcelona urbanísticament, serva encara el seu tipisme peculiar. Dues festes a l'any: la Festa Major i Sant Medí, són genuïnament graciencs i fiquen els graciencs l'olla gran dintre la xica.

—Saps qui és *abanderado*, enguany, dels "Ben Platats"?

—Qui sap, Mare de Déu! Però l'any passat la "Colla Nova" s'emportà la palma...

—Vés, vés; no dignis coses tu també, perquè els teus homes són dels altres, però ja en sentirem a parlar!...

—Bé, dones, no t'enfadis, i qui és l'*abanderado*?

—Dones, el senyor Pepet.

—Quin, el de la Fontana?

—El mateix... I dones, que't pensaves?...

Totes aquestes i similars converses, ja venien succeint-se d'un mes abans... Cercar una bona música, endagar cotxes i guarniments, llogar sala per al ball, etc. Uns dies abans, Gràcia resta pendent de la festa. Les Societats engalanades, les vidrieres plenes de fatualla, programes arreu, com disputant-se qui farà la festa més lluïda...

Per fi a la vigília, apareixen les banderes en els

LA FESTA DE SANT MEDI

per PAU DE FOIX

balcons de llurs societats i colles... i ja hi som!

Sant Medí és una festa, potser la més genuïnament barcelonina; ella és una barre-

ja d'aplec, de bullanga de carrer, de poble i de ciutat, de religiositat i de mundanitat, de rics i pobres. La Festa de Sant Medí, no és pas reservada als potentats; no sols els primers actors s'hi enjoiem i disfruten, les comparses en gaudeixen intensament i tot el poble pot fer de comparsa en aquest espectacle.

De bon matí ja surten les colles, i quin bé de Déu! S'agrupen en el lloc social, i prenen seient en els cotxes, tirats per troncs de quatre i sis cavalls. Els més joves i bons mossos, hi van muntats a cavall... i quir's guarniments i quina brillantor...

Jo crec que han il·lustrat fins el pel dels animals.

—Cisqueta, surt, corre, que ja ve la colla...

—Ja surto, filla; són lluny encara?

—No, ja tomben la plaça del Sol...

En pocs segons, els finestrals i portalades son curullts de dones i mairada. Algun dormilec endarrerit, treu el cap tot eixugant-se la cara.

—Que ja has vist els altres?

—Sí, noia; enguany hi ha "puntillu"; si veiesis els de "l'Europa"... deu cotxes i més de vint de colla... creu que feien patxoca, i una música de primera...

—Sí, però, veuràs el Sr. Pepet de la Fontana com s'hi lluirà; per de prompte

Aquesta mostra donarà la impressió de les proporcions de l'Aplec

Detall d'un banderer i d'un dels cotxes de les "colles" que passen amb patxoca pels carrers de Gràcia

fan el ball al Principal. Què no hi anireu?
—No sé el meu què farà; com que agafa manies!

Entretant la colla ha arribat enfront de casa el banderer, la música n'hi refila un de recargolat i s'ha obert el balcó on la bandera es cintejada pel vent. El dia no podia ésser millor. Un solet tebi d'abril amanyaga els rostres i el ventet cuida posar les cares rialleres. El cel és blau, d'una blavor profundament transparent, que sembla que cerqui enquadrar amb la festa.

Entretant, la mainada s'ha anat agomolant a l'entorn dels cotxes i ja fa estona que baladreja reclamant confits i llaminadures. El banderer ha pujat damunt del seu cavall blanc, de gran patxoca, sembla imposat de les circumstàncies i ésser participant de l'orgull del seu genet.

Donen una volteta, torrent de l'Olla, tomben per Bellavista i pugen pel carrer Major fins als Josepets. Mentre tant els músics no han callat pas, provocant un aldarull de mil dimonis... aquest és el tracte, per això els paguen bé... Hi va el lluïment de la colla...

Arribats a can Gomis, la cosa canvia, interrompent la formació, i mig d'estar per casa, emprenen carretera de la Rabassada amunt. Així fins a Sant Medí, ermita petita i xiroia, plena d'humilitat i de bellesa, mig cotxada pels boscos de pins.

Per aquelles clotades i soleis, no en vulguen més de colles i colletes, sigui a peu, sigui a cavall, amb automòbil, autocars i fins amb menestrals tartanetes, tot el matí és una riuada de gent.

Per entre cada copa ufanosa de pi, traspua una fumarola sortint de la respectiva cassola d'arròs... quin goig que fa i quina flaira! Hom present el gustet de cada cullarada, i el xarrie del rajolí del porró ple d'un xarello que sembla suc d'or.

I així passa la diada, entre rialles, eridories, cants i traguets de most madurat...

Ja cap el tard ve la bona; a collir bruc i arbós per engalanar els carruatges, branques de pi i brots de farigola per embauar la ciutat amb el perfum delicat de les muntanyes. I s'emprèn la devallada més o menys depressa fins als Josepets.

Allí, els homes s'empolainen, encenen atxes de vent, carreguen sacs de confits i paneres de po-

mells, despleguen la bandera, enjega la música i amb correcta formació entren al carrer Major de Gràcia precedits de la Guàrdia Municipal muntada a gran gala. Ha arribat el gran moment de la diada; tot el transcórrut, encara que sembli estrany, no té importància; del que és necessari reixir és de l'arribada de les colles.

Qui faci més patxoca, quina colla tingui més lluïment, fassi més llançada de flors i llaminadures, és la que mereixerà l'elogi i el comentari popular... L'honor de tots, dones, està en joc.

En tant el carrer Major s'ha anat tuint i enfarregant de gent; homes, dones, grans i xies, esperen frissos l'hora amb els corresponsos "ara... ara". Els balcons, curulls de noies boniques — les graciencques en tenen fama — com si fossin aparadors de bellesa, de xamositat i de somriures. Quin goig que fa tot!...

I així, amb aquest ambient devallen una darrera l'altra, les colles. Per cada una un devassall d'aplaudiments, d'exclamacions i de salutacions que, barrejades amb el sò metàl·lic de les músiques i el baladrejar de la mainada golosa que juga a estira i arrapa cabells cercant els confits que a mans plenes sembren els romers, converteix el carrer en una nota de vida, de joventut, de bellesa i de sanitat espiritual inigualable.

Es fa difícil descriure un espectacle semblant.

—Tingui aquestes flors, reina, perquè no m'oblidi.

—Vol callar. I els caramels, perquè els guarda?

—No és prou dolça encara?

—I vostè què sap?

—Això rai; si vol, amb una mossagadeta que l'hi doni, fugirem de dubtes...

—Tira peixet, si que ho arreglaria bé vostè.

La carretella ha seguit caminant i s'ha acomiadat de la que durant un segon ha sigut la reina del seu cor, amb tres o quatre grapades de confits... I això es repeteix simultàniament a cada balcó, a cada portalada i amb cada noieta que arran de borera mira tendrament amb rostre enriolat i ple de ingènua vivor, als bordegassos, més o menys entrats en anys, que desfilen replets d'estòmac i picats pel vi.

La nota humorística no pot mancar-hi. Devalla també la colla dels "Tranquils", i aquests, en lloc de cavalls, passen muntats en diminuts burrets, els peus els arrosseguen per terra... La riallada es general i estrident...

Al vespre cada colla organitza el seu ball. No en vulguen més de garlandes i ornaments. Les noies empolainades i els galans amb el millor.

I la sala és un aigua-barreig d'estaments i condicions socials, rics i treballadors ajarmen aquell dia la joia llur, i fins l'amo i el treballador s'esbarja sota del meteig sostre, com si aquell sostre no fos altre cosa que la continuació de la volta blava del cel, que unes hores abans aixoplugava a tots per un igual.

Els obsequis son abundosos, no hi ha pas cap dupte qu'el jovent en tal dia sap comportar-se amb extrema gentilesa, les

noies resten mig esverades, mig sorpreses per aquella abundò... qui sap on vola la fantasia, i cadascuna somia en un d'aquells ficticis potentats, que si més no, un dia a l'any tiren a mans plenes aquells cabals afanyats amb tanta fatiga... però qui ho recorda avui?

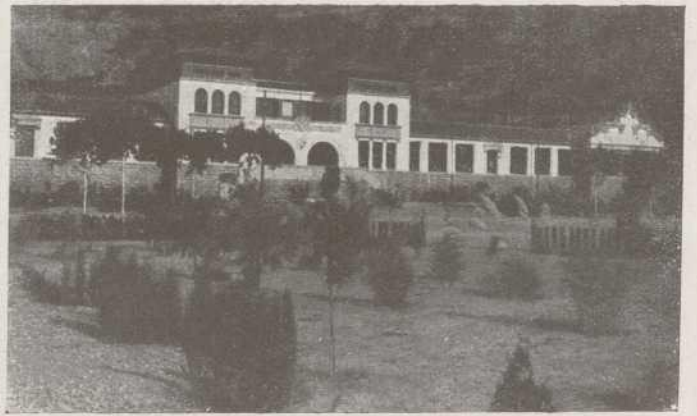
Veus aquí com Opisso interpreta la típica alegria popular de tal diada

Segueix l'alegria, el viure accelerat i estrident, el cor s'omple de joia i optimisme, d'esperances, d'il·lusions; la sanitat de cos i d'ànima impera i el perfum de la joventut tot ho embolcalla... Què importen els anys? És el cor d'home qui marca l'edat, i en tal diada el cor de tots ens diu que som nins de bolquers.

SALLENT I LES SEVES ESCOLES

Les escoles en construcció en el llindar del poble

La magnífica perspectiva que ofereixen les Escoles ja acabades

VEUS aquí com, seguint les nostres narracions de viles i llogarets catalans, ens aturem agraçosament avui, en aquest poble simpatiquíssim i catalaníssim que, regat pel Llobregat, és un dels més característics, industrials i eurosament atesos de tota l'encontrada.

Sallent és travessat pel riu Llobregat; un bonic pont de pedra picada posa en comunicació la part nova amb la part vella de la vila. El poble, arraserat per uns turons, guanya pausadament els pendents, oferint una bonica perspectiva.

Com tots els pobles adossats al Llobregat, Sallent és eminentment industrial, comptant-s'hi al menys dotze fàbriques de filats i teixits i altres tantes de diferents indústries.

Els pobles de Catalunya es caracteritzen per un nivell cultural molt superior, en igualtat de circumstàncies, als de la resta de la península. Sallent podem esmentar-lo com a model; amb tot i les seves característiques de vileta — puix no arriba a 5.000 habitants — hi ha un focus cultural ben digne de lloaça, i d'ésser retret com espill on mirar-se els seus similars. Aquest ambient espiritual l'hem pogut constatar en diferents avinenteses. A Sallent s'han celebrat actes d'homenatge a la vellesa, festes d'orfeons, concursos, etc., que són fites ben memorables. Recordem agraçosament

que quan la Mancomunitat acordà instituir les Biblioteques Populars, Sallent fou la primera veu que s'alçà reclamant-ne una, i així fou com la d'aquesta vila fou una de les primeres que es bastí.

Però si tot això superficialment assenyalat no bastés, Sallent acaba de portar a terme una obra cultural que per sí sola l'encapçala en la llista dels pobles lloabes i digne d'ésser tingut com model. El que és més remarcable, és que ha estat una entitat industrial "La Elèctrica Sallentina", qui ha consagrat l'obra. Ens referim a les escoles que l'esmentada empresa ha construït en profit de la població. Tal empresa elèctrica fou fundada per uns quants patricis de cor que aportaren llurs cabals en el negoci amb un benefici d'un 6 per cent i la resta fou per fer millores a la vila, en sentit cultural i progressiu. Quina generositat més lloable!

El Grup Escolar, doncs, ha estat construït amb els guanys de "La Elèctrica Sallentina", es troba emplaçat en els terrenys denominats Camps del Palau, els quals ofereixen avui un superb aspecte. La façana amida uns 90 metres de llargada. Comprèn deu classes: dues per a pàrvuls d'una cabuda de setanta alumnes cada una, dues de seixanta quatre, dues de cinquanta i quatre de quaranta sis; tot això representa cabuda per 500 escolars. Té un gratidós

pati d'esbarjo i està excel·lentment dotat de tot el material pedagògic necessari. Aquestes escoles són rodejades de jardins i tenen enfront mig barrejant-se el Pare Públic de Sallent, construït també per compte de la Elèctrica.

La part posterior de l'Escola, ha estat darrerament comprada i s'hi han plantat qui-sap-los arbres per convertir-ho en un bosc que serà un motiu més de sanitat i esbarjo infantil. Les fotografies adjuntes, ens diuen sobradament que no es tracta pas d'una cosa baladí, sinó d'un Grup Escolar seriosíssim i dels de més importància a Catalunya. Quan funcioni (i la inauguració tal volta ja es feta), hi haurà deu professors.

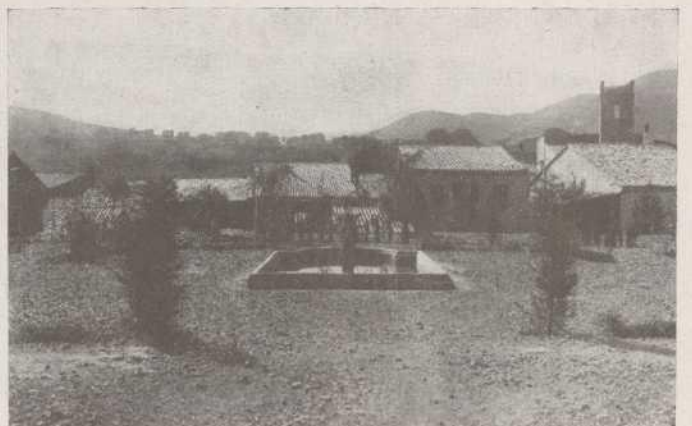
Per nosaltres és molt plaent donar a conèixer obres d'aquesta classe, que són l'ennobliment de la nostra raça.

I veus aquí com Sallent, les gràcies de la qual eren acumulades a mans plenes, carrers nets i polits, cases blanques i acurades places i passeigs, i tot això vorejant el Llobregat, aquest riu afanyós, d'etern cantar de turbines i llançadores, ha cuidat entronitzar per damunt de tot, la cultura dels infants, dels jovincels i dels adults, la primera mitjansant el Grup Escolar suara finit, dels segons amb la Biblioteca Popular que la benemèrita Mancomunitat donà amb valuosíssims volums.

Que serveixi d'exemple, doncs.

Un recó del Parc de Sallent que rodeja les Escoles

Un detall del Parc que arriba fins a l'extrem del Poble

AQUEST any Els Tres Toms van tenir força importància. Clar que va ajudar-hi el temps, que en tal diada fou primaveral, ben diferent del que tenim ara, que ha glaçat fins l'oli de les gerres.

La Germandat dels Carreters de Sant Antoni Abat, es lluí com mai ho havia fet, passejant pels carrers el millor planter de joves del gremi amb vestit negre i barret de copa alta de moda. Igualment els cotxers passejaren la gràcia com és de consuetud.

També les classes muntades de la casa Damm varen eixir en formosa cabalgada de carros alegòrics que acompanyaven la capelleta de llur sant patró.

Tot acabà en xeflis i balls i en la més gran harmonia.

***

El F. C. Barcelona ja s'ha refet i torna a pegar de debò. Va jugar un partit en el fangar de Les Corts (puix que degut a la pluja el camp era queleom similar) amb l'Arenas de Bilbao, i el va deixar a un, per tres que se'n va apuntar.

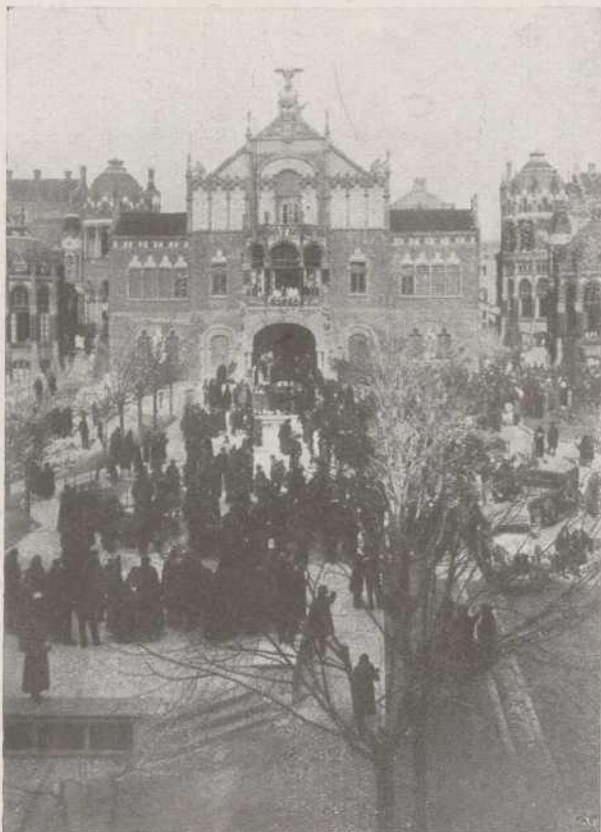
El jugador canari Arocha, fou l'amo de la tarda. Quin canari i

quina manera de refilar amb tot i ésser una tarda molt freda! Si arriba a eixir el sol ens canta un *solo* de flauta.

El primer goal fou de l'esmentat canari, el segon de Garcia i el tercer de Bestit, que el rematà en mig d'una pluja barrejada amb pedra.

Es veu que els angelets no són aficionats al futbol. L'altre partit de Lliga jugat contra l'Europa al Guirardó, també fou un triomf per als del Barcelona. Tres a zero!

Mai aquest team havia demostrat una mobilitat tan gran. Crèiem arribada l'hora de l'invençió del moviment continu! Res de jugades clàssiques: agilitat i energia, i així se n'apuntà tres.

El públic que assistí a la inauguració de l'Hospital de Sant Pau, una de les joies arquitectòniques que honora més a Barcelona.

CRONIQUE BARCELONINES

Els dos primers goals se'ls marcà Garcia abans dels deu minuts de començat el partit; el tercer Goiburú, deu minuts abans d'acabar.

Ara com ara els dos primers llocs de la classificació del Campionat de Lliga corresponen a l'Atlètic de Bilbao i al Barcelona F. C. Si segueix l'empenta de aquest team, el campionat és per als de casa.

***
El president del Centre Català de Buenos Aires, doctor Rafael Valls, que, com se sab, està sojornant entre nosaltres, ha sigut rebut pel ple de la Junta Directiva del Barcelona F. C., la qual ha pres en sa presència l'acord de regalar al Centre Català una placa commemorativa de la bona acollida que feren e's catalans de l'Argentina als jugadors del team blan-grana quan aquest hi arribà.

Igualment decidí enviar un piadós record a la tomba del difunt doctor Becar Varela.

***

La inauguració de l'hospital de Sant Pau, bastit més amunt de la Sagrada Família, ha congregat, a més de les autoritats, tot quant de bo i millor té la ciutat.

Dins de l'edifici hi havien ben bé dues mil persones.

Fora, una banda de música donava a l'acte una alegria relativa, puix té molt poc d'alegre un hospital.

Tan els pavellons, eurosament instal·lats, com les sales d'operacions, farmàcia i dependències, foren objecte d'elogis per totes les persones convidades a la festa.

El material quirúrgic és del més modern conegut. Barcelona compta amb un hospital que res no té d'envejar als millors estrangers.

***

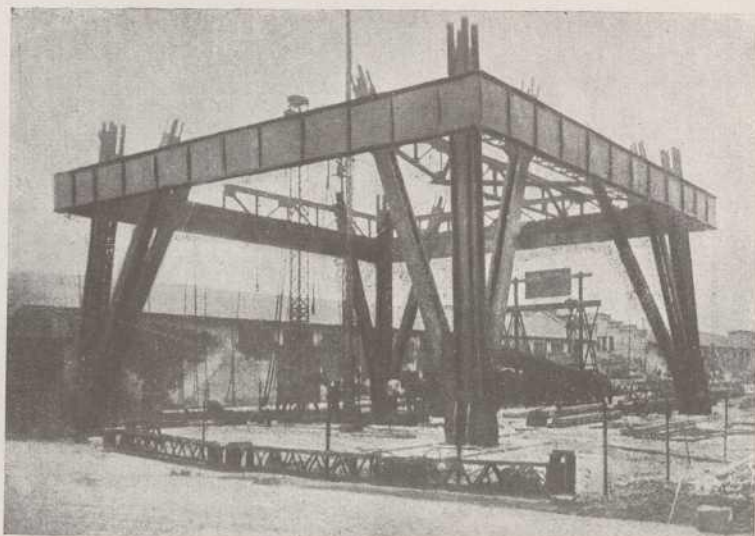
Sant Medí. No hi ha anyada a casa nostra que no es celebri la festa d'aquest sant. Ja se sap: arriba el mes d'abril i les Colles trenen els estalvis fets durant l'any i cap a l'ermita falta gent.

Allí es congreguen unes quantes mils persones, i preguen, mengen i ballen fins que el cor els diu prou.

Antigament eren modestes romeries las

Les Rambles, després de la forta calamarsada que caigué a mitjans de Febrer.

En el nombre anterior parlàvem llargament del tren aeri del Port; veus aquí l'estat actual de les obres d'una de les torres.

que anaven a Sant Medí; avui són cotxes ben abillats, cavalls de boniques estampes i fins automòbils dels de més preu.

Es d'hàbitud que la colla més important, "La Llibertat Gracienca", o sigui la que surt de Can Pagés per encaminar-se a l'ermita, faci avans un passeig pels principals carrers de Gràcia, on té el lloc social, a fi que llueixin els romens els rics enfloraments de cavalls i cotxes i la formosa bandera de la institució.

Festes com aquesta, d'esbarjo ciutadà i alegria sanitària, debten ésser propagades com a exaltament dels costums populars de la nostra terra.

***

Barcelona es avui una de les ciutats on més arrel tenen els sports.

Cada diumenge es juguen diferents partits de futbol, polo, tennis, rugby, hockey, pilota basca, basquetbol i boxa; hi ha curses de cicles, motos, canoes automòbils i marxa atlètica.

Són també notables les excursions a La Molina per a skiar damunt la neu.

L'altre diumenge sortiren uns excursionistes entusiasmats per les nevades caigudes arreu i en arribar a La Molina es trobaren que gràcies a un desperfecte en la fàbrica d'electricitat no podien tornar a Barcelona aquella nit, puix el tren elèctric estava mancat de corrent.

Les trifulques foren grosses. Al xalet, apetes hi cavien la meitat dels excursionistes. Uns anaren caminant per la neu fins a Ribes. Altres cercaren aixopluc on pogueren. Els més deien que es moririen de fam, puix les vitualles eren escases. A Barcelona es parlava ja d'una caravana de socors.

Quan al vinent jorn tot va normalitzar-se i els porucs pogueren tornar, amics i parents els feren la gran brometa.

***

Les exposicions de pintures a Barcelona cotan de moda. Cada mes en tenim vuit o deu. A les Galeries Laietanes ha exposat

La Ronda de St. Pere remuguda per les obres de prolongació del Metro.

Dionís Baixeras les seves xamoses teles d'assumptes muntanyenes que, com les marines que amb tan exèrcit traïa, no poden confondre's. Les més notables són: "Ramat de bens" i "Família de pescadors a la platja de Badalona".

També hi han exposat: Mateu Plá, una bonica col·lecció de dibuixos al carbó, la major part de la Costa Brava; Olivet Legares, vintiquatre paisatges de brillants efectes de color i de llum; Maurici de Vassal, vèries aquarel·les descriptives, i les agrupacions artístiques Conreadors de les Arts i Agrupació d'Art, notables pintures i escultures de llurs artistes associats.

A la casa Busquets, el pintor Josep Civil presenta una gran quantitat de aquarel·les d'assumptes diversos. Civil es un dels nos-

tres primers aquarellistes i les seves obres són força disputades pels aficionats.

A la Sala Parés, l'humorista Calsina, els pintors Cortés i Solé també exposaren vèries obres.

A la Pinacoteca, el pintor Laporta Astort obtingué un èxit amb els seus paisatges, bodegons i retrats.

***

Segons càlculs fets per l'Atracció de Forasters, el moviment de viatgers durant l'any passat, o sigui el de l'Exposició, ha prejat a 600.000 persones. El registre de hotels, fondes i pensions, ha donat un total de 344.876 forasters, en contra de 139.886 de l'any anterior. D'ells correspon: francesos, 17.980; nordamericans, 17.849; italians, 6.619; alemanys, 5.476; anglesos, 3.511; suïssos, 3.478; argentins, 3.210; escandinavs, 2.978; holandesos, 2.325; belges, 2.138; Estats Balcànics, 1.938; austríacs, 1.766; xecoslovaes, 1.635; colombians, 425; uruguais, 400; xilens, 397; mexicans, 341; peruans, 326, etc.

El mes de maig entraren a Barcelona 25.170 forasters; al juny, 28.743; al setembre, 46.748; l'octubre, 50.309; novembre, 42.387, i desembre, 40.733.

En aquesta relació no figuren les persones arribades en els 31 vaiells de turisme, ni en els de línia.

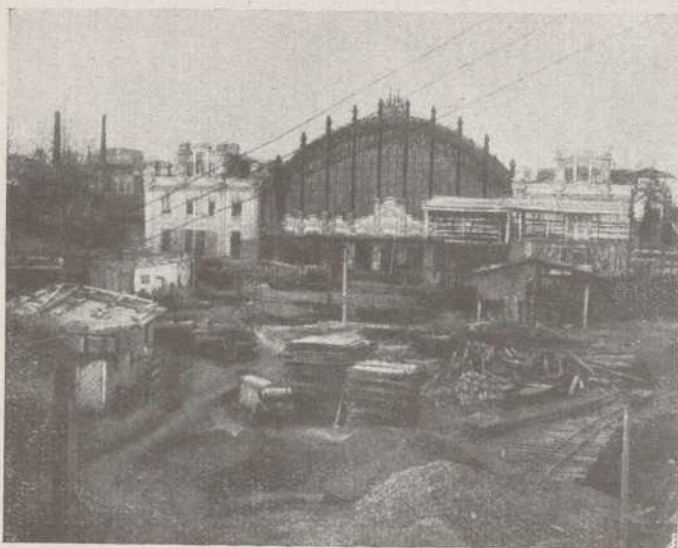
En les 600.000 persones anotades, no hi ha registrades les que no hi feien nit, les que anaren en cases de dispeses no registrades, en cases particulars o amies, els habitants dels pobles veïns i que arribaven al matí i sortien a la nit, i darrerament els milers de tripulants de les esquadres i baixells de guerra que han tocat el port de Barcelona.

Les caravanes arribades foren 164, amb un total de 11.072 turistes.

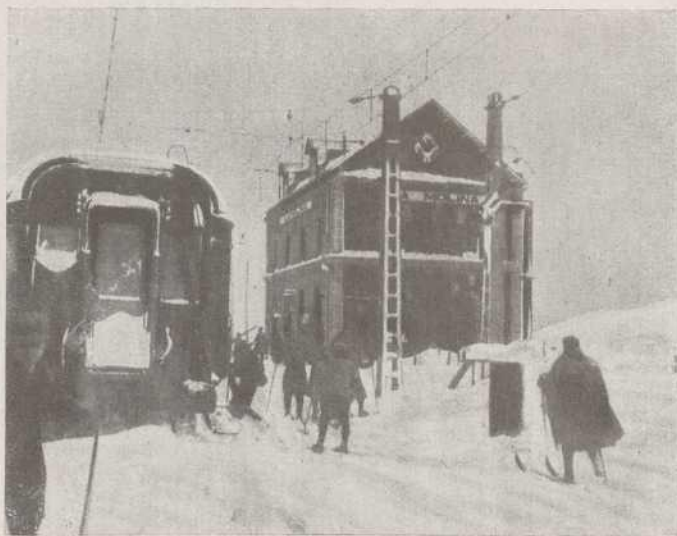
Ramon CARALT.

CATALA: Demostra que ho ets, ajudant la nostra obra.

COM? Cercant un subscriptor.

Altre aspecte de les obres enfront l'Estació del Nord, on deu enllaçar amb els trens de dita Companyia.

A Catalunya les nevades han caigut abundoses; veus aquí un tren detingut a l'estació de La Molina.

Camps-Ribera en front d'una de les seves teles

PINTURA conscient és la dels nostres pintors joves. No és pintura afeccionista ni esnovista, sinó conscient en tot el sentit de la paraula; és el fruit d'uns llargs i meditats estudis entre els quals es descobriren tècniques que mostren un domini total de la matèria que sols es coneix quan s'han omplert uns centenars de teles sotmeses a una disciplina voluntària, exigència que s'imposen per atènyer diferents matisos: unes vegades en coloració, altres en estructura i volums, altres en busca d'espontaneïtat i emoció. Tot això fa que avui tinguem a Catalunya un floret de pintors moderns que honren la nostra terra, ja que molts d'ells triomfen no solament dintre la península sino que també a l'estranger.

Heu's ací el que avui ens ocupa, Camps-Ribera, rascut als barris d'en Nonell — el malogrado pintor de les místiques gitanes — barri aquell del Portal Nou, on s'emiquiren els primers mercaders de la nostra ciutat.

Conta trenta dos anys; es formà sol, bagant com tots els esperits lliures i inquietos. Camps-Ribera ha passat per totes les tècniques i tendències de la pintura, i avui es defineix un pintor analític.

En les seves pintures es descobreix un valuós i conscient estudi; s'hi endevinen les penúries de la seva vida; i les lluites que ell sosté per aconseguir certs resultats i que en la major part dels casos són aconseguits satisfactoriament.

Camps-Ribera no solament lluita pintant sino que també és d'un esperit animador;

EL PINTOR CATALÀ

F. CAMPS - RIBERA DE LA JOVA PINTURA

ell es pot dir que fou l'home que sempre s'hi ha format un grup al seu rededor. Ell fundà l'agrupació "Nou Ambient", entitat que tenia per missió vetllar per totes les coses d'art i també per fer exposicions col·lectives de tots els associats; també fundà una revista titulada el mateix nom de l'entitat, on Camps-Ribera esgrimia la ploma en defensa de l'art pur, retreient veritats oblidades per l'ambient barceloní i, sobretot, desconegudes per alguns dels escriptors d'art de periòdics de Barcelona, per us d'aquells que no volen mals de cap.

Ha concorregut, a més dels salons organitzats per "Nou Ambient", a l'Exposició de Primavera de 1921, on ultra algunes obres d'ambient cesanià, exhibí una tela cubista, que potser fou la primera dintre aquesta tendència exposada en públic a Barcelona. Ha concorregut a la majoria de reculls d'autors joves, fets a Barcelona i a Madrid, i des que conegué la capital de l'art (Paris) cada any hi fa la seva visita.

"L'Olimpia del Circol": una de les teles que mostra l'art del pintor en tota la plenitud d'aquests darrers temps.

En l'exposició que féu el passat desembre a la galeria Merli (el conegut marxant català i que té actualment contractada llur producció) composta de vint-i-eine teles entre paisatges, nens i peixos, és de notar un fort avenç i, sobre tot, una riquesa de matèria i sensibilitat. Camps-Ribera és un pintor que mai està content de la seva obra i per tant un estudiós incansable, un pintor de consciència. Aquesta

"Gitana", un dels temes predilectes del pintor

consciència el mena sobre tot en alguns dels seus admirables paisatges de Tossa; fins a escatimar l'ànima de les coses, la metafísica de les coses, servint-se de les colors i de les formes, arriba al drama pels camins de les més honestes objectivitats.

Francesc FABREGAS.

NOVES D'ART DE CATALUNYA

Definitivament s'ha fixat la data del primer de març per a la inauguració de l'anunciada exposició del pintor Joaquim Sunyer. Sembla que estarà constituïda per una vintena de teles i hom diu que es tracta de la millor exhibició d'en Sunyer.

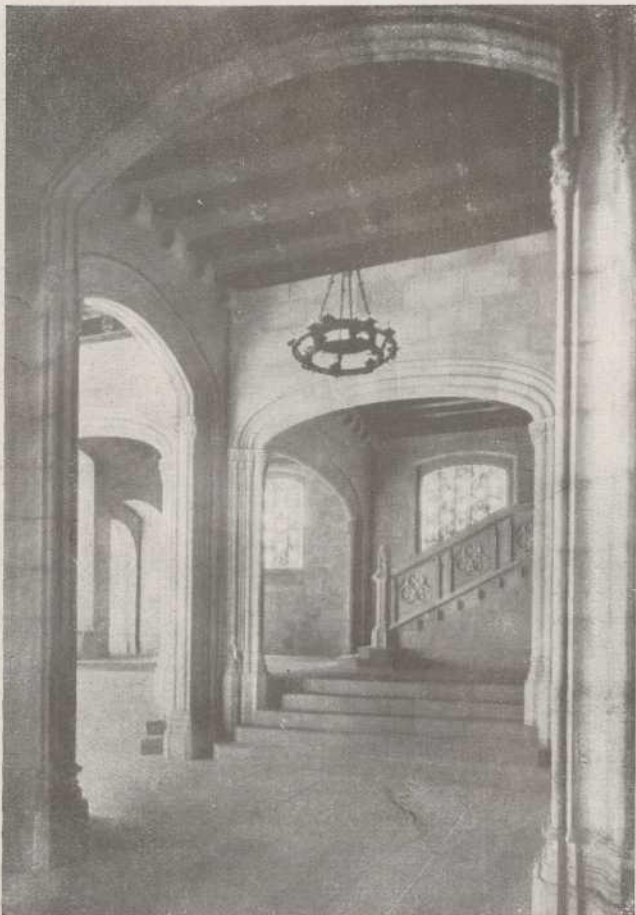
S'anuncia l'exposició de pintures de Miquel Villà, el pintor que després de l'èxit de crítica obtingut amb la seva exposició de fa un any s'ha residenciat al Masnou, corprès pel paisatge, el cel i la llum de la nostra Mediterrània.

L'escultor Jaume Martràs, allunyat en terres estrangeres des de molts anys de Catalunya, exposarà les seves obres a les Galeries Arenyes. D'aquest artista en parlarem extensament en una altra nota.

A les Galeries d'Art Jorba s'inaugurà una extraordinària exposició d'aquarel·les del malaurat artista escenògraf F. Bruact Fita; els escenògrafs Maurici Vilumara, Salvador Alarma, J. Pous i Olegari Junyent, han patrocinat la dita exposició.

Escala de marbre, estil Renaixement, i vestíbol del primer pis.

Escala gòtica que correspon a la façana del Carrer de la Ciutat

Pintura mural representant la mort de Roger de Flor

LA RESTAURACIÓ DE L'

EN TRE les moltes reformes i obres públiques que s'han fet a Barcelona durant la dictadura, serveixen lloc preeminent les realitzades a Casa de la Ciutat.

Aquest edifici, d'esvelta arquitectura gòtic-catalana en son prístic aspecte i de gust ben poc recomanable en son darrer, ha sofert en diverses èpoques els més estranys arranjaments. Però, malgrat l'enderroc de l'any 1847 per bastir la façana de la plaça de Sant Jaume, segueix essent un bonic exemplar de l'art gòtic i el renaixentista.

La lletra adreçada en tal ocasió pel comte de Raczynski a la Imperial Societat Artística de Berlin, dona prova de la mala orientació estètica de batlles i regidors en els dos primers terços del segle XIX.

“L'Ajuntament de Barcelona, per tal de bastir una nova façana, que en mon concepte — amb tot i ses clàssiques i monumentals proporcions és d'una lleugeresa insuperable — ha derruït una gran part de la famosa i antiga Casa de la Ciutat, que era un dels monuments gòtics de més vàlua. Cert que resta encara la façana del vell edifici i un pati interior que, com l'enderrocat, també ho condemnaran a desaparèixer”.

Per atzar providencial no ocorregué així.

Farem un xic d'història per a capir l'importància arqueològica de la nostra Casa Comunal.

El govern ciutadà fou instituït pel rei Jaume I el Conqueridor, qui per lletra datada a València el 17 d'abril de l'any 1249, nomenà quatre pahers (jutges de pau) que foren: Galceran de Lacerà, Berenguer Durfort, Jaume Girart i Arnau de Sanahuja, perquè ells a la vegada elegissin llurs concellers.

Malgrat aquesta disposició, fins a arribar l'any 1369 no començaren les obres de bastiment de la primera Casa del Concell, segons s'esculpí en una llusana, avui desapareguda, que hi havia en l'antic Saló de Cent.

“Als 7 de octubre de 1369, els Concellers de Barcelona, compraren les cases de Simon de Robira Caballer, contigües a la paret de la església parroquial de Sant Jaume Apòstol; i après d'acabada la gran obra de la Casa de la Ciutat i la magnífica sala, el primer

Altre fragment representant l'embarcament dels Almogàvers

AJUNTAMENT DE BARCELONA

Concell de Cent que en ella es tingué fou als 14 de agost de 1373 regnant el Senyor Rei en Pere III; essent concellers els venerables Pere de Zarrobira, Jaume de Gaulbes, Jaume Burgués i Ramon Ferrer''.

Més endavant l'any 1550, s'aixamplaren les obres, deixant enllestida la Llotja del Trentenari on tenien lloc les juntes del Concell Menor de la ciutat, en que es tractaven les millores hagudes en arts i oficis.

Ben poques són les corporacions municipals que havent passat per l'antiga Casa del Concell, no hi hagin deixat paleses mostres de llurs mans pecadores.

Quin fer i desfer en l'anar i venir d'anys!

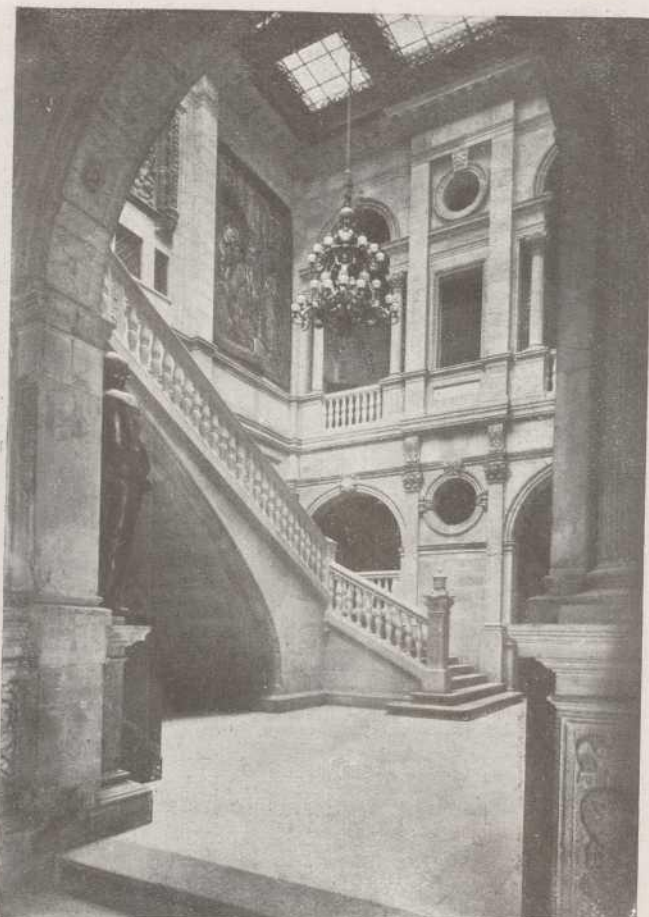
Pot dir-se que fins en arribar la primera Exposició Universal (1888) no va imperar en el nostre Ajuntament un ver afany de reconstrucció, que ha culminat ara amb les grans reformes empreses. Avergonyia considerar que recons històrics tan importants en els segles XV i XVI, com l'Eserivania dels Concellers i la ja anomenada Llotja del Trentenari, eren convertits per obra i gràcia del mal gust, en oficines burocràtiques on ni les teranyines ni els munts de lligalls ofecien res d'artístic.

Avui té Barcelona Casa de la Ciutat.

El 12 de febrer de l'any passat, diada de Santa Eulària, va celebrar-se una cerimònia que en altres països com Alemanya, Anglaterra i Estats Units, a més d'aplegar a milers de forasters, hauria estat de data memorable. Treta la reixa de ferro del carrer de la Ciutat, renovada la façana gòtica, enllosat el pati devanter, bastit el banc de pedra que de llarg a llarg hi havia hagut en altre temps i fetes moltes altres millores s'ajuntaren les autoritats i après de les fórmules consuetudinàries, ventaren el picaporta i donaren alguns trucs.

Ben segur que si de la galeria superior no haguessin estat trets, per a més befa, els retrats dels Catalans Il·lustres que hi figuraven, Ramon Muntaner, Guillem de Montcada, Lluís de Requesens, Joan Fivaller i Pau Claris, entre altres, en oír trucar damunt la portada gòtica tants anys fermada, s'haurien deixondit de llur eternal

(Segueix a la pág. 31)

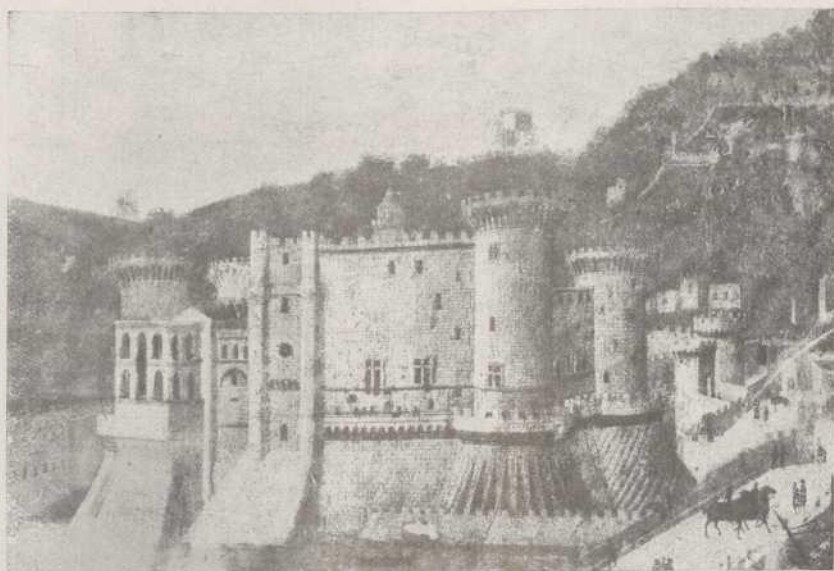
Plafó amb el casament de Roger de Flor

Pati i escala d'honor del Palau Municipal

Veus aquí l'arc d'Alfons el Magnànim amb l'escut de Catalunya.

Una taula de l'època reproduceix una visió general del Castell

EL CASTELNUOVO

No és solament en les conquestes peninsulars on Catalunya va deixar esplèndides fites de la seva gloriosa cultura amb obres mestres de la seva arquitectura típica; en dominar la mediterrània meridional va imprimir-hi també petjades admirables del seu pas esplendorós que varen culminar en el reialme de Nàpols en establir-s'hi el Comte de Barcelona, Rei d'Aragó, Alfons el Magnànim.

El nostre Comte-Rei Alfons era ja, molt abans d'anar a Itàlia, un esperit refinat, dotat d'extraordinari bon gust, com ho prova l'inventari de la seva biblioteca de jove, fornida d'obres clàssiques. En coronar-se rei de Nàpols, va esdevenir un decidit protector de totes les arts i el Príncep més entusiasta de les noves idees del Renaixement.

La seva obra més important va ésser la reconstrucció i ampliació del Castelnuovo, tan completa, que segons diu Di Lello "Alfons començà de bastir el Castelnuovo, que tantost obtingué Nàpols ell féu enderrocar, començant els fonaments de parets i de torres i de tota altra cosa necessària a l'esmentat bastiment, tan magne com possible fos".

Va conservar dues torres cilíndriques amb barbacanes, i entre elles va cons-

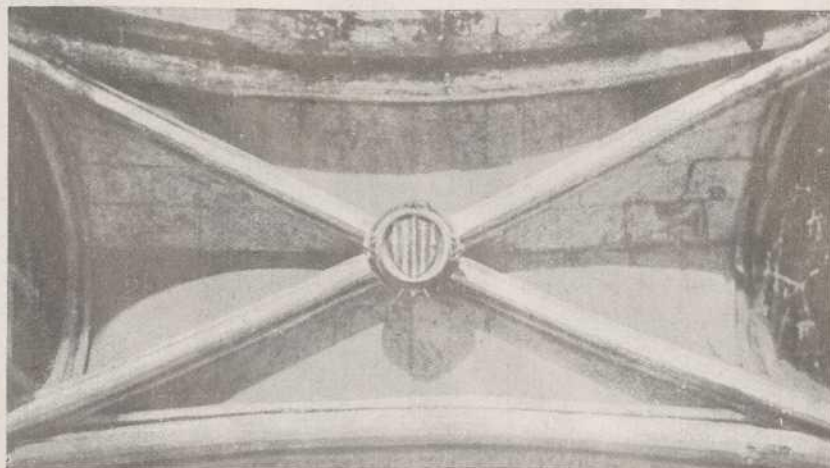
truir un meravellós arc de triomf en celebració de la seva entrada a la ciutat, que es reproduceix en l'alt relleu de marbre: Alfons, assegut en un carro triomfal, sosté el globus, insígnia reial, i la quadriga, guiada per la Fama i la Victòria, està precedida d'heralds, rodejada dels grans barons, seguida dels cortesans i del poble. L'escena és reproduïda tal com la descriuen els seus biògrafs el Valla, el Pontano i l'anònim de València.

Aquest arc tan cèlebre, construït amb marbres de Mallorca amb el simbolisme de les seves escultures, amb l'escut de Catalunya sostingut per dos grifons, amb els seus relleus a l'estil dels arcs romans de Titus i de Constantí, proclama la glòria del Comte-Rei, que supera per tots conceptes la dels prínceps italians contemporanis, Cosme de Mèdicis, Duc d'Urbino, Malatesta i els senyors de Milà.

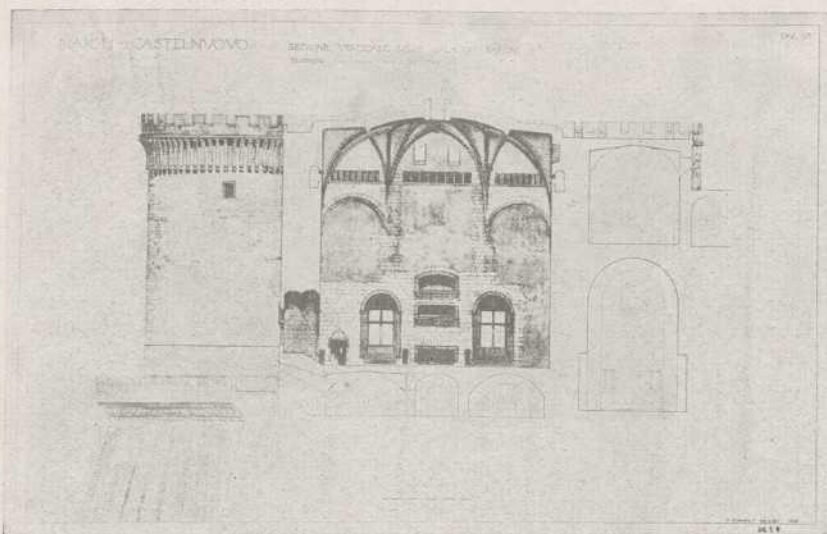
En estudiar Castelnuovo, la gran obra del Comte-Rei, diu l'eminent Puig i Cadafalch "que és una gran emoció trobar en plena ciutat de Nàpols aquest record d'Alfons el Magnànim i dels Sagrera, els seus col·laboradors. Els Sagrera transportats a Itàlia, no oblidem les llurs típiques maneres de construir:

Porta de les habitacions privades pel cantó de l'atri

Detall decoratiu de la finestra suara restaurada i reoberta

Secció vertical d'una torra i de la Sala "dels Barons"

D E N A P O L S

l'àmplia volta octogonal, estelada com la capella del Sagrament de la Sen de Barcelona, conserva en tots els seus detalls estructurals, la manera de construir de Catalunya.

Per cèdules de tresoreria, pagades ja l'any 1451, se sap bé, que Guillem Sagrera era el mestre major de l'obra, ajudat pels seus germans Joan i Jaume, que en lloc de les fulles d'acant i garlandes utilitzaren per a tema de llurs decoracions, les modestes hortalisses i les plantes espinoses de les muntanyes catalanes.

Entre les moltes sales de Castelnuovo, la més interessant és l'anomenada Sala del Triomf, una obra de cap de brot dels Sagrera, que, començada pels mestres en 1450, va ésser inaugurada pel Comte-Rei en la Pasqua del 1457, amb la presència del príncep de Navarra, del duc de Calàbria i de tota la noblesa del Reialme.

Un incendi va destruir moltes meravelles de Castelnuovo, esplèndides obres d'art i els orgues construïts per Gerard d'Holanda i per Joan Gaetano.

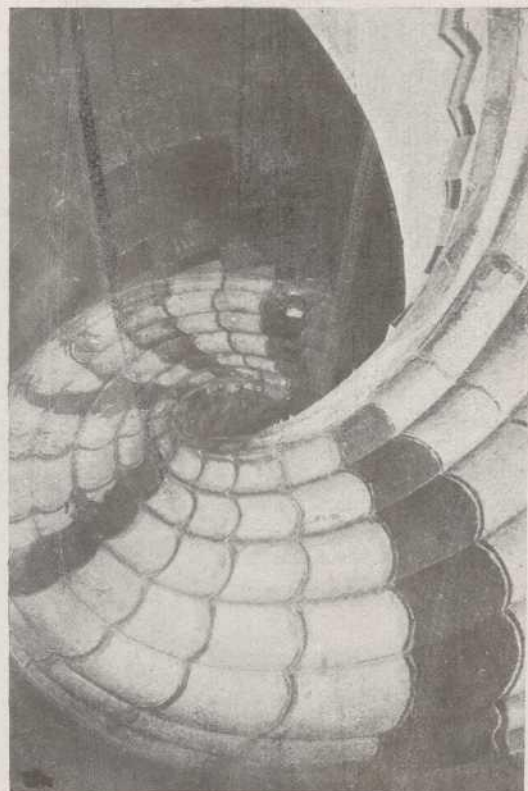
El govern italià ha encarregat la restauració del notable monument a l'arquitecte Carlo Caxecchi, el qual porta

a cap el seu treball amb entusiasme i sinceritat dignes de tot elogi.

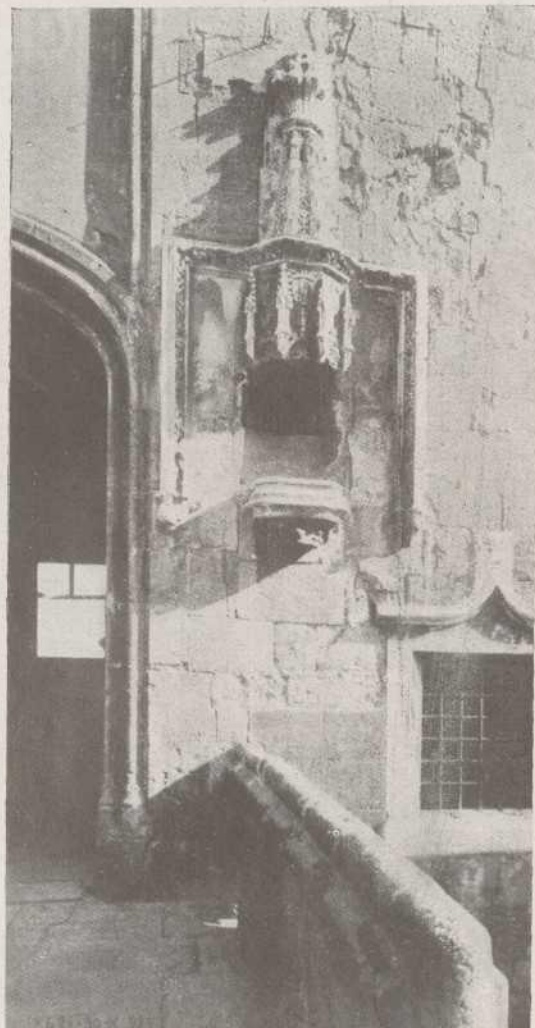
En un estudi de Castelnuovo fet per aquest eminent arquitecte, diu: que la gènesi de la seva arquitectura es troba a Mallorca, Perpinyà i Barcelona, però obtenint-se una major sobrietat respecte a aquelles formes d'origen, essent evident que les formes catalanes estan constantment mesclades i com si diguessim foses amb fórmula d'Itàlia; degut això a l'esperit del Renaixement, però que la construcció es orgànica, pensada i construïda d'una vegada, amb les solucions estàtiques conscients i exigides per les característiques arquitectòniques.

Cal admirar la genialitat de l'armonització, de les formes que declinen, amb les novíssimes; els catalans més acostumats a l'antic, devien sentir-se embolellats en un esperit nou, i amb major maduresa de comprensió, observaven a Itàlia les formes clàssiques, tan semblants a les que havien embadalit a llurs pares a Atenes i per això s'atenuava cap a un sobrietat major, el gòtic català, en florir dintre un ambient distint acostumant-se a formes d'art que miraculosament revivien, influenciades per l'esperit dels antics grecs.

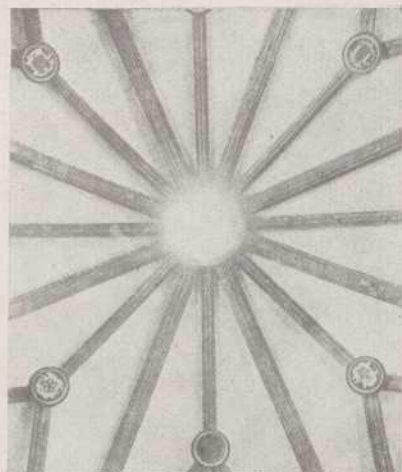
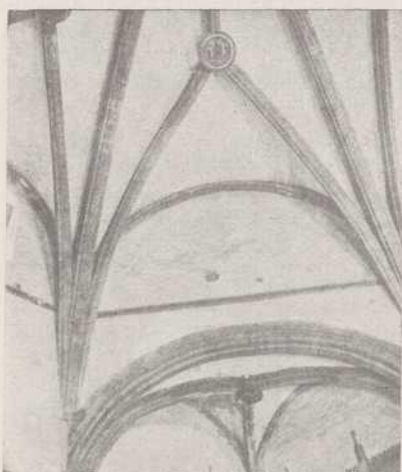
Ramon CANALS.

Aquesta escala de cargol ens diu tota la màgia de l'arquitectura.

Delicat temple al cim de l'escala gran del castell

Dos detalls dels carcanyols de la Sala del Triomf abans de l'incendi

Un dels Palaus que ha cridat més l'atenció per la seva grandiositat i harmonia, ha estat el de les Arts Gràfiques

DEL NOSTRE CORRESPONSAL A BARCELONA RECORRENT L'EXPOSICIO

VUITENA JORNADA

PALAU de les Missions. — Aquest palau, bastit darrera mateix del Nacional, és projecte de l'arquitecte Antoni Darder i té una disposició apropiada a l'objecte a que es destina. Es compona de planta baixa i tres galeries: una circular al *hall* i dues laterals.

En entrar, a la dreta, trobem la sala d'audicions amb el corresponent escenari per a música religiosa i festes literàries. A l'esquerra, la sala de Santa Tereseta, on es recullen els donatius per a les missions.

Al *hall* s'exposen en algunes vitrines, ídols, vestits i guardajoies de la costa de Malabar, col·leccionats pels Pares Carmelites descalços. Igualment, els jesuites mostren curiositats de les illes Marianes, Palaos i Carolines; els Dominics, un altar budista, robes, joies i objectes del Japó; els Recolets, ídols i monetaris xinesos; els Caputxins, antiguitats precolombianes, i els Pauls, armes i ídols de la Guinea espanyola.

S'hi veuen també quadros demostratius de la labor educativa i filantròpica realitzada per les Missions d'Amèrica, Àsia, Àfrica i Oceania.

A la banda dreta del *hall* hi ha instal·lada la secció de la Terra Santa amb fotografies, naures i productes naturals dels Sagrats Llocs. Hi ha també tapiços d'Orient, objectes valuosos i reproduccions de la fauna i flora de les nombroses terres on els missioners esmersen llurs activitats civilitzadores.

A l'esquerra trobem les sales dedicades a la Xina i Japó, que presenten boniques col·leccions de porcellanes, bronzos, laques, me-

talls burilats, teixits de seda, fustes precioses i pintures damunt tela i paper d'arròs.

Les sales d'Àfrica i d'Amèrica ens ofereixen rares espècies d'ocells dissecats, de colors brillantíssims, papellones de totes menes, fruits colonials, pells de feres, adobades i per *diobar*, armes, joies, ídols, treballs en llana, seda i cotó, llibres, gravats, reproducció de construccions indígenes i aparells per a caça i pesca.

Els establiments isolats de llatzarins i masells servits per diferents ordes religiosos, amb un zel i una abnegació que mai comprendrem prou, exposen quadros, diorames i fotografies dels estralls que causa el terrible mal de la llebrósia i el perill perpetu en que viuen aquells herois, tan homes com dones, que exposen llur vida per tal de minvar els sofriments de llurs semblants.

Són igualment recomenables les col·leccions de mapes dels territoris missionals, cartells estadístics, retrats i bustos d'importantes autoritats eclesiàstiques, així com també les curioses manifestacions d'enginy dels deixebles de les escoles fundades i servides pels pares missioners, que exposen innumbrables treballs, alguns d'ells de bastant valor artístic.

Palau de l'Agricultura. — S'alcen en finalitzar el carrer de Lleida i ocupen una superfície de 16.500 metres quadrats. En realitat, es tracta de dos grups de construccions que obeeixen a un gust batregat de renaixement italià, casa de camp andalusa i masia catalana.

A la planta baixa trobem les seccions de olivicultura, viticultura i vinicultura, amb demostracions de llurs productes naturals i treballats. Hi trobem també tota mena de maquinària i aparells agrícoles, tractors, arbres fruiters, plantes d'hort i d'estufa, flors

i llavors, adobs químics, productes no alimenticis, models d'establiments rurals, divisió de terrenys cultivables, classificació d'animals domèstics, i en una secció apart tota mena de conserves alimentícies i produccions industrials relacionades amb elles.

Les nacions expositores són: Alemanya, Àustria, Xecoslovàquia, Itàlia, França, Iugoslàvia, Estats Units, Suïssa i Espanya.

En les diferents sales altes i en el pati central s'hi troben agrupats en diverses instal·lacions, tot quant té relació directa o indirecta amb les explotacions agropecuàries, a saber: adobs químics i naturals, fosfats, olis, xocolates, cafès, xarops, desinfectants, insecticides, aliments per a bestiar, vinagres, arrossos, productes de la llet, productes de les abelles, escopetes de caça, canyes i xarxes per a pescar, llegums seques, llibres d'agricultura i veterinària, eines i atuell per a jardins, camps i masies, filtres, gomes, colors, farines, específics, herbes curatives, incubadores, vins de totes menes, cerveses, aiguardents, licors, sidres, tabacs, aigües minerals i carbòniques, galetes, productes de confiteria, màquines agrícoles, forns, màquines per a fabricar dolços i begudes, aleofolls, cadires i banes plegables per a parets i jardins, mobles de ferro i fusta, quadros demostratius de parcs públics, models de galliners i colomars i tota mena d'envases, capsos i embolcalls de paper, cartró, fusta i llana.

Palau de les Arts Gràfiques. — Es d'arquitectura també italiana i té una esveltesa de línies força interessant. Obeeix al projecte de l'arquitecte Pelai Martínez i ocupa una superfície de 4.000 metres quadrats.

S'hi exposen diferents models de màquines per a impremta, litografia i calcogra-

Façana del Palau de les Missions, un dels més originals del Certamen.

fiat a més d'una extensa manifestació de tot quant es relaciona amb l'art del relleu, cromotipia, fototipia, gravat, i aplicació de colors i tintes.

El llibre hi excel·leix amb tota l'importància comercial i artística del moment actual.

Les més importants cases editorials de les nacions expositores hi aporten llurs activitats. Són d'admirar les moltes meravelles realitzades per l'estampa, des l'invenció de la impremta fins als nostres jorns.

Alemanya ens ofereix màquines, colors, postals, cartells, edicions barates i de luxe, relligats de preu, gravats i una variació de cartes geogràfiques i topogràfiques.

Itàlia, el país que amb més entusiasme contribueix a la manifestació de les arts gràfiques de la seva privilegiada terra, exposa amb gran cura, en unes ben disposades instal·lacions que en el primer pis ocupen un espai de més de cinc cents metres, la més variada mostra d'obres editorials. Començant pel llibre pedagògic fins a arribar a les produccions clàssiques antigues i modernes i a la reproducció gràfica de monuments arquitectònics i treballs artístics dels més renomats pintors i escultors, allí es troba tot quant pot desitjar l'home de cultura universal. Novel·les, viatges, biografies, història, arts, ciències, enciclopèdia, lèxics, tractats industrials, jurisprudència, teatre, economia, sports, música, literatura, religió, política, higiene, geografia... no solament en edicions cares sino també en edicions a preus ben econòmics, que contribueixen a la divulgació de tot el necessari a les classes humils per anivellar-se en coneixements a les privilegiades.

Digne també de lloança és la secció de periodisme italià on s'exposen tots els diaris i revistes que es publiquen en el país.

Hungria i Àustria es mostren mirades en llurs instal·lacions. Treballs cartogràfics, litografia en general i impressions sobre metall. Res més.

D'Espanya pot dir-se que sols Catalunya ha contribuït al certamen per enlairar la nostra importància en arts gràfiques, puix fora de dues cases de Madrid i tres de províncies, tots els stands pertanyen a la nostra terra. Veient la varietat d'obres publicades per les millors cases editorials i la vàlua de les mateixes, podem donar-nos compte que en l'art del llibre hem arribat al cap damunt.

Són igualment dignes de lloança les formoses col·leccions de relligats artístics; els treballs litogràfics de les cases Oliva de Vilanova, Arts Gràfiques i Indústries Gràfiques; les diverses manifestacions de cartells anunciadors; les varietats de paper de fumar, paper de luxe, mapes, llibres ratllats, el material pedagògic — que abarca tota

l'ensenyança primària, secundària i superior — i les impressions sobre metall, cartolines, relleus i daurats.

Indubtablement és aquest un dels Pavellons més interessants de l'Exposició; hom li designà ja un lloc espaiós i malgrat aquesta previsió ha resultat insuficient. Totes les cases de fabricació de màquines d'impremta del món, han aportat al certamen els avenços més notables del ram.

Volem fer constar que, degut a l'imprevisió de la Comissió organitzadora, no ha estat possible posar en moviment molta maquinària que els fabricants havien aportat per a tal fi. S'han trobat, en anar a instal·lar-la, que la construcció de l'edifici, el sòl, les tiranteries, etc., no estaven construïdes per poder suportar tals vibracions, i així ens havem vist privats de veure el funcionament de modernes y potentíssimes màquines d'aquestes que pot dir-se que fiquen per un cantó les

quartetes i surt per l'altre el diari fet i plegat. En fi, una imprevisió lamentable, que ha tret quasi de relleu a aquesta secció tan important i necessària per a la vida moderna i social.

Són notables, unes instal·lacions, on màquines antigues imprimeixen a la vista del públic. Allí, a tothom qui té paciència d'esperar-se, li ofereixen un record de l'Exposició que a l'ensens és un record de l'època. Certament les arts gràfiques han avançat considerablement amb uns quants anys!

Detall de la Font monumental darrerament inaugurada a la Plaça d'Espanya.

**JA SOU
DE L'ASOCIA-
CIÓ PROTEC-
TORA DE L'EN-
SENYANÇA
CATALANA?**

Una bella figuració pictòrica del Putxet de Barcelona

Artistic oli que representa el poble de Geró

L'ART DE

SOVINT rebem alevades afectives de la nostra terra que ens mostren com se succeeixen i prenen peu noves valors dintre de les Arts, i una prova d'això la tenim amb el pintor En Josep Ariet, qui exposà darrerament el fruit del seu esforç a les Galeries Laietanes de Barcelona.

Els motius pel pintor escollits, ens són doblement agradosos pels records que ens aporten un poble conegut, uns pins de casa nostra, unes fruites...

Noble tasca la del pintor de comunicar-nos les subtilitats i fineses que, davant la naturalesa, el seu ull empresone; altrament, la naturalesa sols dona el que té i espera ésser cantada pel millor cantor amb el seu propi cant.

No ens anima ni meravella l'esforç que representa el treball realitzat i numèricament acumulat d'un pintor, però sí que exalta el nostre entusiasme la dicció d'una bella pàgina de pintura encara que els objectes que la motivaren fossin de la més crua, àdhuc repellant espècie.

Plantar el caballet enfront d'un poble i passar el poble a la tela, serà un exercici agradós, per al pintor; si ordena els volums i termes amb certa destresa, sabrà el secret de l'exercici; però, un poble, uns arbres o un camí no és el que ens plau veure en una tela, ni tampoc el seu ordre formal pot excitar el nostre delit; un poble, allí el tenim de debò, uns objectes, unes fruites i unes flors, estan a l'abast d'ésser gaudits en l'intimitat de la nostra cambra, i una pintura que representi un poble, unes fruites o unes flors, ha de tenir, ans que tot, el gest immediat d'una comunicació espiritual, si la seva missió vol despertar en nosaltres un goig íntim de pintura.

En pintura, com en totes les al-

El pintor En Josep Ariet

tres Arts, quan s'asoleix un grau superatiu i es traça una via dintre el corrent, no es distingeix pas pel seu exotisme extravagant que, a l'afany de personalitat, sovint desvia les valors més pures, sinó que la seva distinció parteix d'una claretat visual ínti-

"Natura Morta" que expressa tot l'art del nostre pintor

JOSEP ARIET

ma que l'artífex ha assolit, i d'aquesta brollen ascendentment noves valors que sols rectament saben dirigir els que s'apropen a l'heroisme.

Jo diria de les fineses del nostre pintor Ariet, que elles cautiven fàcilment la nostra estima, car són dites amb el cordial afecte del que en sap un niu, però, voldríem que cada nou tema que escull, fos un nou problema que, no solament ens digui el que tècnicament està en el seu domini, sinó que, no escapi del seu tentacle sensible, la valor d'estil, és dir, aquella necessitat imperiosa de comunicar-nos les seves inquietuts pictòriques d'una manera que deixés d'ésser-ho.

Els que estimem totes les coses bones de casa, car pintor, i en som lluny, us saludem i esperem de vos noves emocions.

Amunt; però sense crits, amb la constància de l'abella d'extreure constantment del més bell color el seu perfum i la millor mel.

URBICI S.

NOTICIA

El pintor Vicens Puig, exdirector de l'Escola de Belles Arts de Montevideo, està terminant la decoració mural d'un palau de la ciutat del Cerro, de la que tenim òptimes impressions.

Per aquesta temporada en Puig prepara una exhibició de les seves obres als *Amigos del Arte*, i tenim la certesa que serà un esdeveniment artístic de resonància, car l'artista demostrarà una vegada més i amb un llenguatge més refinat, la fecunditat que la soletat del seu santuari li ha donat.

No cal dir que l'esperem amb vertadera frisança.

LES ENTITATS CATALANES DE SUDAMERICA

CENTRE CATALA DE BUENOS AIRES

LES FESTES DE CARNESTOLTES

Les activitats socials del CENTRE CATALÀ durant el transcurs del corrent mes han quedat reduïdes, com és de consuetud, a festejar el Carnaval.

Val a dir, però, que les festes han assolit un èxit veritablement extraordinari, cosa que ha palesat una vegada més la gran simpatia i atracció que per la seva cultura i sanitosa alegria han conquerit tots els actes que es realitzen a la nostra entitat.

Cinc balls s'han celebrat en total durant les passades festes; quatre de disfresses i fantasia per als grans, i un per a la mainada; i tots han estat afavorits per una concurrència nombrosíssima.

El primer va tenir lloc el diumenge dia 2, i malgrat haver-se escaigut en la nit d'una jornada electoral d'alta transcendència i per tant poc propícia al transitar, això no obstà per a que les sales del CENTRE es vessessin plenes de gom a gom ocupades per distingida i selecta concurrència, entre la qual hi papallonejava un bon estol de belles damiselles artísticament abillades amb trajos de totes menes i èpoques, i que amb els seus aecudits i facècies de bona llei contribuïren a que l'aldarull propi d'aquests actes no minvés un sol moment.

A l'endemà dilluns, altra ball d'igual faisó que l'anterior tingué lloc, i que, com aquell, obtingué un succés de concurrència i animació.

El dimarts dia 4 s'efectuà una de les festes que cada any assoleix més èxit i que és esperada per grans i petits amb explorable curiositat. Ens referim al ball infantil dedicat als fills dels socis.

Hi assistí una concurrència que va curullar totes les dependències de la casa, la qual cosa obligà a habilitar la sala menjador gran per tal de poder-hi encabir les nombroses parelles de dansaires *no infantils* que lluitaven desesperadament per poder-se moure en la sala vestibul.

Les petites disfresses — a les quals, com ja s'ha dit, anava dedicada la festa — totes elles abillades amb molta propietat, s'apoderaren de la sala d'espectacles i allí organitzaren el gran sarau per a ús exclusiu d'ells, com amos i senyors que eren. Que ho diguin sinó una colla de grandasots que fugint de les empentes de les altres sales tractaren d'envair aquell lloc, cosa que motivà una airada protesta de la xicalla, la qual no parà fins a foragitar els intrusos.

I allí pintorescament i en fraternal i amical barreja es veia dansar sense prejudicis ni escrúpols a petits *marquesos* amb petites *ventafocs*, un *cow-boy* amb una *pubilleta*, un *gaucho* i una *manola*, un *chispero* i una *paisana*, etc., etc.

En fi, una festa que va satisfer a tots, a grans i a xics.

Les petites disfresses foren obsequiades amb bossetes de bombons i caramels, i amb matraques, trompetes i altres galindaines pròpies d'aitals festes i amb les quals arriaven un xivarri de mil dimonis.

El dissabte dia 8 fou realitzat altre ball de disfresses i fantasia amb un èxit esclatant. Pot ben bé dir-se que és el que l'ha assolit major de tots els saraus efectuats enguany i que poques vegades se n'han vist de millors a la CASA DELS CATALANS.

Una nombrosa concurrència àvida de divertir-se envai el CENTRE, a l'extrem de no poder-se donar un pas, i allí demaneu-ne de trajos i més trajos, a qual millor i de gust més refinat! Marinerets, maïoles, dames antigues, pierrots, *chulas*, *paisanas locuras*, etc., etc.; en fi, tota la immensa varietat de coloraines que donen caràcter en aquests festeigs. N'hi havia per a tots els gustos.

Durant la primera part de la festa, i cantant alegres cançons de la terra nostrada, feren la seva entrada els components de l'Esbart Dansaire, elles i ells abillats amb típics trajos de Catalunya. Llargs aplaudiments acolliren la seva presència en les sales de la nostra entitat.

Altre grup de disfresses que cridà força l'atenció fou l'organitzat pels senyors Santo-Ferri junt amb amistats seves, per cert presentat amb tota propietat. Es tractava d'una caravana de gitanos i *bonaventures*, però tan ben vestits en els seus més mínims detalls, que hom creia trobar-se en presència dels components d'algun campament de gitanos dels que s'estatgen pels rabals de Sans i Hostafranes i que se n'hagués vingut a Buenos Aires.

Foren molt aplaudits i felicitats.

L'animació seguí fins a darrera hora, no minvant l'entusiasme de les parelles per tal de no perdre ni un sol ballable.

I per fi, el dissabte dia 15 es realitzà el darrer ball de la sèrie — el de Mitja Quaresma — el qual si bé no va estar tant animat i concorregut com els altres, no per això deixà d'assistir-hi una grossa quantitat de sarauistes i públic, constituint, per tant, un digne final i comiat de les festes carnavalesques que s'han portat a terme en el CENTRE amb un èxit sens parió.

Poden estar satisfets, per tant, del resultat assolit els membres de la Comissió de Festes, senyors Carulla, Grajales, Obiols i Pons, els quals amb una dedicació digna de Hoanca, organitzaren uns festeigs que satisfieren a tothom.

A propòsit hem deixat per a l'últim el parlar de l'arranjament de les sales de la casa, les quals presentaven un bonic i simpàtic cop de vista. Mestre Vall ja ens té ac costumats a aquestes sorpreses, palesant que sap ben bé on té la mà dreta. Sobre tot el detall del brollador amb els seus jocs d'aigua i de fum i els peixos, coronat amb la típica figura del *Cucut* pescant, fou una troballa.

Els saraus foren amenitzats tots el dies per dues orquestres, que es desenvoluparen correctament.

La nostra enhorabona a tots, i fins a un altre any.

INAUGURACIO DE LES CLASSES A L'ESCOLA DE MUSICA

El dia 15 del corrent s'inauguraren les classes a l'Escola de Música que per als

Interior d'un dels establiments de les Confiteries "Oms", ple de les tan desitjades llepolies catalanes.

fills dels socis sosté el CENTRE CATALÀ i que dirigeix el mestre Pere Bose.

La inscripció d'alumnes aquest any ha estat nombrosíssima — ja que arriba a un total de 110 — el que evidència ben clarament la importància que ve assolint any per any l'Escola, per l'ensenyança artística que s'hi imparteix, abonada per la preparació i regiment del seu director i professors.

S'hi dicten classes tots els dies, de les 13 a les 17 hores, estant a càrrec les diverses matèries dels professors següents:

Mestre de violí, senyor Antoni Margalet; segon i tercer anys de solfeig, senyoreta Amèlia Espinae; primer any de solfeig, senyoreta Dora Granollers; preparatori, senyoreta Teresa Lozano; quart i quint anys, senyoreta Blanca Savi; piano, primer y segon anys, senyoretas Teresa Lozano i Lola de Barris, respectivament.

Es d'esperar que, com sempre, els resultats seran afalagadors per a professors i alumnes.

NOTES

Per noves particulars rebudes de Barcelona, se sap que el doctor Rafael Valls, president del CENTRE CATALÀ, i la seva distingida esposa, embarcaren en viatge de retornada el dia 21 del mes corrent.

—S'ha fet càrrec novament de la presidència de la entitat, el vicepresident en exercici doctor Ramon Martí, qui l'abandonà per a sojornar una llarga temporada a Xile i a Mar del Plata.

—També s'ha fet càrrec del seu Hoc de vocal i assessor literari del quadro escènic,

el senyor Teodor Banús i Grau, qui ha passat les vacances estiuenques pels bells indrets del Paraná, a Rosario.

—Per al dissabte 5 del proper mes d'abril el quadro escènic del CENTRE té anunciada la inauguració de la temporada actual amb l'estrena de la comèdia estudiantil en tres actes, "Corpus!", del conegut autor Alfred Roure.

Aquesta producció teatral fou un sorollós èxit a Barcelona.

—El senyor Josep Arderiu ha estat nomenat director interí del quadro escènic del CENTRE, en reemplaçament i mentre duri l'absència del que ho és en propietat, senyor Gregori Silvestre.

—Amb motiu d'haver estat nomenada mestressa nacional al territori del Neuquen l'esposa del senyor Francese Granollers, aquest s'ha vist en la necessitat d'aixecar el seu domicili i d'abandonar la direcció de l'Esbart Dansaire que amb tant d'èxit ensenyava.

Per tal de no interrompre el seu funcionament, s'ha fet càrrec de la direcció de l'agrupació de dansaires el nostre amic i consoci senyor Pau Borràs, qui ha assenyalat el dia dijous de cada setmana per a les lliçons.

Casal Català de Mendoza

Per uns dies aquesta entitat ha oblidat la seva tasca cultural i patriòtica per dedicar-se de ple a la bullanga carnestolesca.

A tal fi s'han organitzat dos balls de nit, que tots dos han esdevingut un èxit de públic. Un sens fi de catalanetes i fi-

lles de catalans es presentaren a l'entitat lluint elegants i originals disfresses que foren durant la vetlla el tòpic de color i d'alegria. Les cares, ja sempre jamoses, empolainades per extravagants coloraines, feien ressaltar més encara llur bellesa.

El local fou exquisidament ornamentat, constituïnt per tant un bonic marc a l'abillament general.

Contribuí al lluïment, l'haver instituït premis a les millors disfresses. Les petites rivalitats de coqueteria femenina, espurnejaren per breus moments.

També fou un èxit el ball del dia 9, dedicat a la mainada. Una munió de marrees es barrejaren en les sales del Centre, lluint els més diversos abillaments.

Centre Català de Cultura de La Plata

Aprofitant Carnestoltes, el bon humor ha entrat en el Centre per la porta gran.

Dintre de l'esperit familiar que impera sempre en la nostra casa, resultaren els dos balls, tant el del dia 8 com el del dia 9 a la tarda, d'un lluïment i d'una gentada excepcional.

La nota de color no podia faltar-li; ens visitaren un sens fi de senyoretas abillades amb variats i artístics trajos de disfressa, cares boniques que es fan lletges eventualment, i cares lletges (si és que existeixen en el sexe femení) que frueïen enfront de la bellesa temporal.

Resumint, unes boniques diades on el bon humor i l'alegria sincera i espontània reeixí triomfalment.

CERVECERIA MUNICH RESTAURANT

LAS MAS INDICADAS PARA LA ESTACION

Pabellón de la Sacursal BALNEARIO MUNICIPAL

SUCURSALES:

(ONCE, Cangallo 2800. Plaza Once, Gran terraza-jardín. — PALERMO, Santa Fé 4419. Plaza Italia. En pleno aire libre. — AVENIDA, Avenida de Mayo 965. En riguroso estilo Bávaro. — BALNEARIO MUNICIPAL, Avenida Costanera, entre Belgrano y Moreno. Espléndidos jardines sobre el Río del Plata.

Propietario: **RICARDO BANUS**

TRESCAVA, camí de casa cada dia, pels mateixos carrers. Quan s'acostava a la Rambla ja el cor li començava a glatir... Quan hi era, sentia unes ganes boges de córrer a l'aparador, a aquell aparador, on per les cadires, damunt dels maniquís, fins per terra hi havia pells i abrics de pell, riquíssims. Però ella hauria donat tots els altres, per un abric que tenia posat un maniquí, feia algunes setmanes. Era un abric de petit-gris. Els moments que passava davant d'aquell aparador eren moments no viscuts, sinó fruites amb la gaubança més inconscient, però embriagadora que mai criatura humana hagi pogut sentir. Quan pensava en la possessió de l'abric, tot el món se li eixamplava i se li enriquien totes les coses que, en els seus somnis, eren a l'abast de la seva mà, per la possessió d'aquell abric volgut. Les coses que faria! S'imaginava ella mateixa passejant-lo per cadascun dels carrers de Barcelona, i cada carrer prenia un to d'alegria nou per la presència de l'objecte cobejat, prenia un aire de joia. La seva il·lusió anava tant esbojarradament depressa, que allò que havia estat el punt de partença restava reduït a segon terme: aquell abric era la felicitat; amb ell a sobre seria feliç, totes les coses li semblarien belles, delicioses; viure fóra una orgia.

I encara la imaginació treballant-li malaltissament, arribava a casa seva, pujava els esglaons menjats, al llarg de les parets escrostonades i entrava per una porta dintre un catau mig fosc, on, sovint, ella mateixa havia de fer-se el menjar, perquè la mare sortia al matí i tornava quan li venia bé. Per a ella, pensar en aquell abric era com sentir una escalforeta de felicitat que la consolava. Què hauria donat per tenir aquell abric? Només sabent que pensar-hi era llavors l'objecte de la seva vida, ja es pot suposar que res no li hauria semblat massa per tal d'obtenir-lo.

—I si te'l compro, què?

Sentint això, estrenyí més el braç d'ell una nit, en un lloc fosc, quan, sortint del taller, ell l'acompanyava, fent una gran volta, a casa.

—Què vols dir? Si me'l compres? Series capaç de fer-me tan contenta?

Havia canviat en un moment; no era la mateixa de cada nit. Si li haguessin dit

L'ABRIC de PELL

per
MILLAS - RAURELL
Dibuix de F. FABREGAS

que en aquells instants hauria trobat allò que desitjava al cap damunt d'una muntanya o al fons d'un soterrani, hi hauria anat, sense por, sense pensar en el perill, sense pensar en res, sinó que aquell abric seria seu, que podria posar-se'l i treure-se'l, i caminar entre la gent adinerada, bocabadada. Per això la cosa lliscà com no hauria estat possible de cap altra manera.

Cadascú d'ells tenia una il·lusió: l'un satisfaria la de l'altre.

—Vols dir que...

—Passa, dona.

Darrera de les paraules, es sentí el grinyol de la porta que es tancava. Eren al taller d'ell. La llum elèctrica il·luminà sobtadament la sala. Damunt d'una cadira, estès, girat d'una banda, que deixava veure el forro de seda violada, un abric de pell gris s'oferi als ulls cobejosos d'ella. Senyor,

era somni? No, no era somni; passava la mà, amanyagadora, per damunt de la pell suau. I poca estona després ella era també pell acariciada. L'abric era seu. Se l'havia posat, contemplant-se davant d'un mirall que ell tenia darrera d'una cortina. A cada passa que feia es girava a guaitar-se. S'estarrufava com un gall d'indi; saltava; s'abraçava ella mateixa per sentir per tot el seu cos el contacte de la pell i la roba remorosa de què era folrada. Quina felicitat sentia! Havia arribat, en l'alegria, a un moment de total inconsciència. Parlava sense saber què deia, picava de mans, abraçava el seu promés ben fort, ben fort; no tenia

esment de res del que passava entorn seu. Es sentia vivint el dia més feliç de la seva vida.

Quan devallaren l'escala, ella somreia, com si fos encara la nena que unes hores abans l'havia pujada. No sentia damunt d'ella sinó el pes deliciosament suau de l'abric de pells, i s'acostava a ell, molt estretament, rient, amb uns ulls brillants. Ell, interiorment, estava un xic desconcertat. Tenia la impressió que per a aquella dona, ell no havia significat res; hauria tingut gelosia de l'abric de pells si realment l'hagués estimada, però ara no més sentia ferida la seva vanitat; ella no plorava, no es desesperava com ell hauria necessitat per a trobar l'escena congruent amb la tradició que coneixia de casos semblants. I li mimava, creia ell, la seva dignitat d'home, el fet que ella no hagués plorat desconsoladament, que no fes comentaris d'allò que per a ell era essencial aquell dia. Gairebé tenia la impressió que res no havia passat. I acabà considerant-se inferior als ulls d'ella, pensant que l'abric de pells omplia tot, però absolutament tot el món de la seva amiga. A ella li durà molts dies aquella joia inconscient. L'embriaguesa de les paraules admiratives de

les amigues, l'enveja que veia en tots els ulls, la ganyota de ràbia que contrafeia lleugerament un llavi, tot això mantenia el foc de la seva il·lusió. I dels braços d'aquesta il·lusió tan dolça, va passar moltes vegades als braços d'ell.

Una tarda eren sols al taller i ell li proposà de viure tots dos allí. Ella el mirà esverada, no sabia ben bé si per alguna cosa més que per les paraules. Però al fons d'aquell moviment d'estupor hi havia tots els ulls de les amigues, les mitges rialles,

la cara de la seva mare... Tot això però, s'esval a mesura que queien damunt dels seus prejudicis les paraules d'ell, mesurades i incontestables. "Després de tot, ja no podia passar res més del que havia passat. Més aviat calia arranjar-ho de mica en mica. Viurien plegats un quant temps, després es casarien".

La mare accedí a alliberar de la seva tutela la seva filla, a canvi d'una quantitat mensual per ajudar-la a viure, i la noia, un vespre que anaren al taller, ja no tornà a vestir-se l'abric de pells fins l'endemà per anar a la feina.

***

Millor que no pas seguir passa a passa aquesta noia, millor que narrar la vida de l'abric de pells en mans d'ella, és que se'm permeti, a estil de símbol, explicar una narració que ara em ve a la memòria, i que no sé qui va contar-me un dia.

Un ocell volava a la vora del mar. I heus-aquí que s'acosta a la platja i a les roques de la costa. D'altres ocells volategen pel cel, els uns penetren el mar, els altres els núvols, portant missatges incògnits. L'ocell ha plegat les seves ales i becoteja en un bassal les despulles d'alguna cosa informe.

... Però Déu sab per què, de dalt de la costera es despenen una roca, s'estimba, colpeja amb les altres i caient es desfà. Un dels trossos tusta violentament l'ocelló que menja, el qual s'inclina i cau. La cama tot seguit es xopa de sang, les plomes s'embruten d'un fang roigllent. La bestiola s'estremeix, durant una llarga estona.

Llavors, un dels ocells que volaven plega les ales i suament toca la sorra. Després un altre, i un altre; tots ells es passegen i juguen, saltironen i volen un xic, amb un estarrufament d'ales. Un d'ells s'acosta a l'ocelló ferit, el consirera, i fuig. Un altre fa el mateix, i en veure que es belluga, dona un cop de bec al seu companyó estès i vola després; un altre s'acosta, el pica i vola; i així van fent molts, molts, becotejant-lo cruelment i joganera mentre l'ocelló es remou per terra, amb una angúnia mortal, la sang li raja per tot arreu, els ulls són oberts, però els núvols del cel hi passen per damunt sense penetrar-hi. En un estertor, aconseguen de moure les ales; és un suprem esforç, el darrer ben segur, que l'ha dut molt a la vora de l'aigua marina. Tota la platja és plena d'ales, de crits, de saltirons, d'escuma... entre tot aquell xivarri ve una onada més forta que les altres, que s'emporta, arrossegant-lo, el cos del pobric ocell.

***

Ella, al cap de pocs anys, era una dona que semblava afortunada. Vestia bé; hom la veia, per tot arreu on la gent *chic* se reunia, lluir la seva bellesa, potser una mica exuberant. Molta gent la coneixia per un nom que no era pas el de la seva família. I en quant a ell, era recordat com un home que s'havia cansat d'ella. La seva vida, després d'ell, era, en la seva catego-

ria social, de les més vulgars. Era un tipus de dona que no val la pena d'ésser descrit no per la seva condició en la societat, per cert ben interessant com a estament, sinó perquè era un cas poc sobressortint.

Vivia en una casa del carrer Nou, com a dispessera. Una tarda sortia de la casa per a exercir la seva professió i trobà que plovia abundantment. Llavors, tornà a cercar un paraigües. Quan fou dalt, l'estufa havia escalfat el pis, no hi havia cap foraster, les noies s'estaven l'una llegint, l'altra cosint, una pensant amb les mans closes en els genolls... i preferí de restar. S'assegué vora les altres; al cap d'una estona, una d'elles li recordà que li havia promès d'ensenyar-li un vestit de *soirée* que s'havia comprat. En obrir l'armari mirall, heus aquí que l'amiga s'hi abocà:

—Oh, quin abric de pells? No te'l coneixia!

I el tragué.

—Se'm va tacar i no l'he dut més...

(L'enyorança que velava els seus ulls eren els records que acudien a la seva memòria?)

L'amiga va posar-se l'abric. Feu les mateixes accions que, uns quants anys abans, ella feia al taller d'ell mentre s'emprova-va aquella mateixa roba.

—Et ve una mica llarg...

—Sí, però si el tallés just aquí on ve la taca, em cauria bé...

Ella comprovà el que deia l'amiga; i en un to naturalíssim, girant-se a posar en el seu lloc el vestit de *soirée* que havia tret, li digué:

—Dones ja te'ls pot quedar. Tampoc no el portaria més...

Us asseguro que no hi havia ni un deix de melangia.

Se n'havia després sense considerar la seva valor històrica, sense tenir en compte, que aquell abric fou el vehicle que la conduí a la seva penosa vida actual.

(De *La Caravana*).

LLEGIM...

Al Diari de Sabadell:

"Abans d'ahir fou molt comentada la nova orientació que semblen prendre alguns clergues en ço que fa referència a la predicació des de la trona en els temples. A la nostra ciutat poguérem constatar-ne un exemple molt significatiu, el matí del diumenge, a l'hora de l'ofici, que se celebrà a la parròquia de Sant Feliu, quan pujà a la trona el reverent doctor Domènec Fagès i abans de començar la seva oració habitual es dirigí als fidels demanant-les si d'entre ells hi havia algú que no entengués el català. Havent insistit tres vegades en aquesta pregunta i no havent-hi hagut cap devot present en aquella església que manifestés no entendre la nostra llengua, el senyor rector començà la predicació en català, que fou escoltada joiosament per tots els fidels".

A El Matí:

"Com que a la Diputació del senyor Milà, els diners hi neixien com a bolets, no sols atenua les necessitats de la Casa, sinó que també podia presumir pagant cada mes 1.300 pessetes per despeses de neteja de les oficines de la Delegació d'Hisenda.

També s'han pagat amb fons provincials les despeses produïdes pel canvi de mobiliari i decorat del despatx del fiscal de l'Audència Territorial.

El ball de gala del mes de maig de 1927 es lliuraren 24.000 pessetes al marquès de Cabanes per les despeses que ocasionà.

Del ball del mes de maig últim, amb motiu de la inauguració de l'Exposició, així com de les despeses del banquet real no se n'han publicat xifres, però a cau d'orella la gent diu que foren uns cent mil duros el que s'hi esmerçà.

Les despeses per serveis d'automòbils, excursions i banquets a Montserrat, refrescos i obsequis, etc., no ens atrevim a consignar-les per no esferir els lectors. Són xifres fantàstiques".

A La Publicitat:

Collegi d'Advocats de Barcelona

"La majoria dels col·legiats quedaren al hall de l'edifici comentant amb visible satisfacció l'esdeveniment del dia. Al cap de pocs minuts va arribar el senyor Condemines, membre de la Junta de R. O., i després de deixar el barret i l'abric al guarda-roba, se'n va anar a la sala de Juntes, creient que estaven reunits els seus. En anar a fer-ho, un dels conserges de la casa li va barrar el pas tot dient-li:

—No es pot passar. Està reunida la Junta.

—Oh, per això mateix — va dir el senyor Condemines.

—Sí, però, es que... sap?... és la Junta bona... la del senyor Abadal.

El senyor Condemines es va tornar blanc com el paper. Immediatament els advocats que hi havia al hall varen iniciar una xiulada imponent, i aquell, tot escorregut, es va refugiar a la Secretaria.

Va passar una bona estona, en la qual l'home mirava de sortir del seu refugi per agafar el barret i l'abric i marxar a tota pressa. Però els de fora no deixaren d'esperar-lo. Al final, el senyor Condemines va haver de saltar per una finestra al jardí, es va obrir la porta que dona al carrer de Mallorca i va acabar agafant un taxi.

El barret i l'abric no es van moure del guarda-roba".

LLIBRES

DIARIS I REVISTES

Publicacions Catalanes

NOVETAT EXTRAORDINARIA

CATALUNYA

DESCOBRIDORA D'AMERICA

per R. Carreras i Vallés

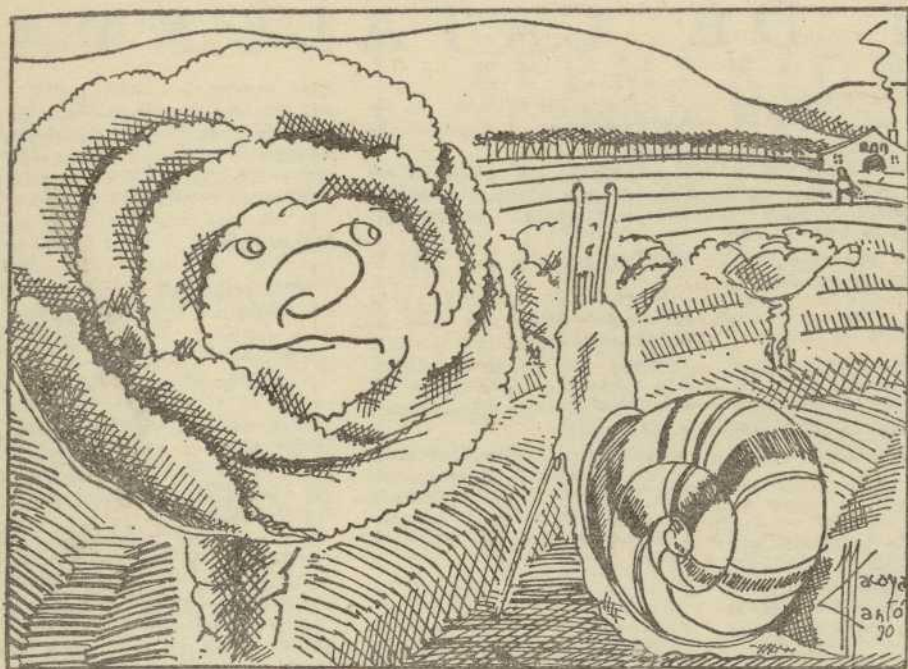
Val. . . . \$ 3.50
correu \$ 0.25

H. VILA I VALLÉS

DONATO ALVAREZ 2652 - Buenos Aires

Representant a Rosari-CONRAD TORRA-Rioja 1889

FEA molts dies que no plovia i el cargol ensopit a dins la closca, rumiava la sortida. Per fi, aquella matinada caigueren quatre gotes i el despertaren del seu ensopiment. Aixecant un xic la closca, tragué el morret a fora i guaità. Llarga estona astigué contemplant la mullena de les plantes. L'horta estava magnífica. L'ensiam i les cols, feien goig de bo de bo. Quan s'adonà que ni el llimac ni l'eruga podien barrar-li el pas, mogué la closca, tragué les banyes i emprengué el viatge.

Més o menys, fins a mig jorn no arribaria allà on es proposava d'anar. La seva fita era la col més ufanosa de tota l'horta. Li costà ben bé mitja hora bairar de la tanca al caminet.

Quin fàstic! Tot just acabaven de passar per aquell indret una peralla de llimacs que deixaren un rastre bavós. Per res del món ell no l'hauria travessat per fer drecera i... quina marrada tingué de fer. Una marrada que li feu perdre més d'una hora pels voltants d'un planter d'escaroles. Quan hagué salvat aquest obstacle, s'adonà que pel mateix camí que feia, es bellugava una corrua d'erugues. I es digué: —Es veu que la malestruga em persegueix. He perdut una hora pels llimacs i ara les erugues me'n faran pedre un altra. El cas

pitjor és que tots fem camí cap a la cobejada col.

Resignat a la força, tombà la direcció i enfilà per la vora d'una rastellera d'all's.

—Al menys — tornà a dir-se — per ací no hi passaran erugues ni llimacs.

Fins a entrada de fose, no li fou possible arribar a la col dels seus ensomnis. I com que ja era hora de anar a jòc, s'agafà a una fullassa ampla que fregava a terra, bo i pensant que a l'endemà ja triaria el lloc de la col que més li plagués.

A la matinada, tan bon punt es despertà i es disposava a canviar-se de fulla, la col, satisfeta de tenir un nou hoste, li parlà així: — T'has enamorat de mi, per la meua ufanor i no t'has aturat a rumiar que aquesta ufanor serà l'esca de que em llevin més aviat la vida. Així com tu m'has desitjat, així també el llimac, l'eruga, les marietes i tota mena de cuques dels voltants, em desitgen. Més us haguera valgut enamorar-vos de les cols menys vistoses, car la vostra vida hauria estat bon tros més llarga. Morint jo, no us en escapareu vosaltres; les cuques més petites aniran a raurer a dins de l'olla i les més grans seran aixafades o empresonades, com et succeirà a tu, cargol. Et dic tot això, per fer-te comprendre el perill que ens amenaça. Aquest

CONTE INFANTIL EL CARGOL I LA COL

per M. BANDRANAS PALÀ
Dibuix de MACAYA CANTÓ

matí, l'amo em mirava amb ulls plens de cobejança, i qui sap si demà o ans de gaire, el meu cap rodolarà, al cop de la seva ganyiveta. Ves-te'n, si vols salvar-te.

—Tant se me'n dona! — respongué el cargol. — Més val curta vida, en la frescor de les teves fulles, que vida perllongada en l'eixutesa de les altres.

—Ai, ai!... —feu la col.

—Què et passa?

—Ai, ai, ai!...

—De què et queixes? Què és el que et fa mal?

—Ja no tens temps, ja no tens temps!..

—Temps? De què?

—De salvar-te. La mestressa ve cap ací amb la ganyiveta a la mà. Deixa't caure, afanya't!...

I el cargol respongué:

—Si em deixo caure i la mestressa no em veu, em salvo de la presó, però també puc quedar aixafat sota els seus peus. Morir per morir, que se me'n dugui amb tu i que en faci el que vulgui.

—Beneító, més que beneító; no siguis imprudent. Salva't, ja que a mi la salvació m'és impossible. Estic clavada a terra, no puc fugir... Deixa't caure. Ves-te'n!...

El cargol, entossudit, li contestà:

—No, no i no!

Un moment més i la col sentí la fredor de la ganyiveta en el seu coll i un gemec se li escapà. Fou l'últim, car la mestressa, d'un sol cop, li feu rodolar el cap per terra.

***

Ara, el cargol engabiat, paga la seva tossuderia. De la seva presó estant, guaita les cols de l'horat i es fon per elles. El tenen a dejuni forçós. Quan el pobret quedí ben arraulit a dins la closca, li haurà arribat l'hora que el tirin a l'aigua bullent o el cremin damunt d'una llaua roent.

I vosaltres direu:

—Li està bé, per tossut.

Fábrica de Bebidas sin alcohol

"VITTA"

de

JUAN SANMARTI

Avenida La Plata 2258

U. T. 61 Corrales 0711-Cop. T. Patricios 818

LA PANIFICADORA

"EL MORTERO"

Forn i Pastisseria completa

Cases en la Capital

San Juan 1271 - Guardia Vieja 3759
Gallo 761

Varias Sucursals en l'interior del país
Telèfons: Unión T. i Coop. T. en totes
les cases.

FABRE, AMAT i MONTSERRAT

CASA FITO

Líma 629

U. T. 38, Mayo 4553

CORSES — FAJAS — CORPINOS

ARTICULOS DE CALIDAD

PRECIOS MODICOS

NOTICIARI DE CATALUNYA

Castell d'Aro

S'ha otorgat al senyor Josep Encesa autorització per a ocupar terrenys a la zona marítima-terrestre a la platja anomenada de la "Conca", del terme municipal de Castell d'Aro, amb destinació a la construcció d'un establiment balneari.

Banyoles

L'Ajuntament d'aquesta vila, en la seva darrera sessió, acordà aprovar la conducció d'aigües potables a la companyia Deus, S. A., millora molt necessària per la població.

Per a donar diverses audicions en alguns pobles de França, ha estat contractada l'orquestra "La Principal", d'aquesta vila.

Olot

Han estat nomenats directors de l'Escola Municipal de Música d'aquesta ciutat, el professor del Conservatori del Liceu de Barcelona, senyor Alexandre Ribó, i sots-director el senyor Narcís Corriols.

Rubí

Una gran manifestació composta de més de cinc centes persones, anà al Centre Democràtic Republicà d'aquesta vila i obligà a abandonar llurs càrrecs als membres de la Junta Directiva d'aquella entitat nomenats governativament, restituint al seu lloc la que havia estat destituïda.

Acte seguit, amb espelmes enceses, desfilà per davant de la Cambra Agrícola, on s'actua la Unió Patriòtica, i es dirigí a l'Ajuntament on demanaren la destitució de l'actual consistori i la del jutge municipal i la reobertura de la Joventut Nacionalista.

A més a més, el Centre Democràtic Republicà ha tramès al president del Consell de Ministres un telegrama demanant en nom dels vuit cents socis que el componen, la destitució immediata de l'Ajuntament pels procediments caicquils emplets durant el seu exercici.

Figueres

A la darrera sessió celebrada per la Junta de Govern de la Confederació Hidrogràfica del Pireneu Oriental, el director tècnic senyor González Granda va donar compte d'haver quedat acabat el projecte del pantà de Crespià.

Les estadístiques registrades durant l'any prop-passat, referents a lectors i obres consultades a la Biblioteca que bastí la Mancomunitat de Catalunya, són com segueixen:

Sala de lectura, 9.882 lectors i 10.829 obres consultades; servei de préstecs, 5.985 lectors i 8.048 obres consultades. La biblioteca ha estat oberta durant 297 dies; el promedi diari de lectors ha estat de 33, i el servei de préstecs, 20; el d'obres consultades, 36 a la sala de lectura, i 27 al servei de préstec.

S'iniciaren les festes que el benemèrit Foment de la Sardana ha organitzat per a commemorar el 113 aniversari del naixement de Pep Ventura.

Poblet

Completant la breu nota que donàrem darrerament, podem dir que els objectes trobats en fer les obres de neteja de la Torre de l'Oli de Poblet, són els següents:

Trenta-una rajoles de València, amb l'escut d'armes de l'abat Guimerà, en bon estat; 28 en estat mitjà, i 64 en deficient conservació, de l'abat Lerrin; 5 de l'abat Caixal; 10 senceres i una petita en bon estat de l'abat Porta; 8 de grosses i una de petita, de l'abat Payo Cuello; una petita deteriorada, marca "Speculum" i una bona partida de ceràmica de cuina, vidre i ferratges.

Santes Creus

A la Torre del Palau de Santes Creus, que servia de presó en l'època de puixança del monestir, amb motiu d'haver-hi estat fetes obres de consolidació, han estat descobertes nombroses i molt interessants inscripcions o grafiti, fetes, segurament, pels presos en les seves llargues hores de captiveri.

El senyor Guitart, de la Comissió de Monuments, ha tret còpies per tal de poder-les estudiar.

Igualada

El batlle de la ciutat ha fet fer un pregó públic pel qual es fa avinent als ciutadans que per ordre de la superioritat quedava suspès el referèndum que havia de celebrar-se el dia 9 de febrer, per a saber la voluntat del poble en lo referent a l'emprèstit de dos milions i mig de pessetes per tal de portar les aigües de Santa Càndia.

Malgrat alguns inconformistes, el poble vol per sobre de tot les aigües de Santa Càndia, les úniques que resolen perfectament i per sempre el problema higiènic de totes les llars igualadines.

El senyor Josep Serra Pasqual, delegat de la Comissió del ferrocarril directe Barcelona-Bilbao, es troba actualment a la nostra ciutat, per a gestionar dels Ajuntaments la cessió

de terrenys per la doble via ferrada, estacions i dependències anexas.

Actualment es compta amb 300 quilòmetres de terrenys cedits per la futura companyia.

Vilafranca

Properament tindrà lloc la inauguració d'un nou cicle de conferències organitzat per la Comissió de Cultura del Casal, i la primera anirà a càrrec del catedràtic doctor Josep Maria Trias de Bes.

El tema a desenrotllar serà: "La declaració internacional dels drets de l'home, aprovada per l'Institut de Dret Internacional en la sessió de Nova York".

Tocant al camp del F. C. Vilafranca, s'està muntant un frontó per tal de practicar-hi l'esport de pilota basca i organitzar algun partit.

La realització d'aquesta empresa és d'iniciativa particular, en miras a fomentar l'esmentat esport, i això és doblement d'elogiar.

Espluga de Francolí

Han estat començades les gestions per a constituir amb el nom d'Hydroelèctrica del Francolí, una cooperativa de proveïment de fluid elèctric, que servirà a tots els pobles de la conca que ho desitgin. Tindrà característiques molt semblants a les de la Cooperativa de Valls.

Girona

Visità la històrica vila d'Ammer el senyor Alfred Quiñones, ex-president de la república de El Salvador, acompanyat de la seva esposa i del vicecònsol del seu país a Barcelona.

A la reunió celebrada pel Consell directiu d'El Amics de l'Art, s'ha pres d'acord de constituir un comitè tècnic per a salvar de la ruïna un mosaic romà de Tossa de Mar, existent a l'església romànica de Bellcaire.

Durant el passat any 1929 es registrà en aquestes terres gironines el següent moviment demogràfic: 6.168 naixements, 5.082 defuncions i 2.413 matrimonis.

Han estat destinades a Barcelona les forces de la guàrdia civil que romangueren a la frontera durant tot el temps de la dictadura.

Valls

La casa Barran i Cia. ha demanat permís per instal·lar a Vilabella, maquinària textil destinada a la fabricació de teixits de jute per a confeccionar sacs.

Per les properes festes de Carnaval, el Centre Republicà prepara una exposició humorística d'antiguitats i a l'ensem també una vetllada.

Granollers

Molt aviat serà inaugurada la calefacció a l'Hospital, millora molt sentida, i que farà més confortable el magnífic i benèfic establiment ciutadà.

El Butlletí Oficial de la Província anuncia un concurs per a proveir cinc places de guàrdia municipal i dues de guardes de nit.

Sense ni tan sols acomiadar-se dels subscriptors, ha deixat de sortir el *Diari de Granollers*. Aquest diari era l'òrgan oficial de la U. P. local. Era director el secretari municipal, i redactor en cap, En Miquel Josep i Mayol.

Ha estat a Granollers l'enginyer d'O. P. junt amb l'empresari del nou pont que es construirà damunt el Congost, en la carretera de Barcelona a Ribes, els quals han estudiat damunt el terreny el seu emplaçament. S'espera que les aigües baixin de nivell per a començar les obres.

Sabadell

Ha estat inaugurada a l'Acadèmia de Belles Arts l'exposició de Joan Vila Cinca.

Aquesta exposició consta de trenta una teles, bona part d'aquestes bodegons i paisatges.

Ha estat clausurada l'exposició del paisatge del Vallès, que hi ha hagut durant dues setmanes a l'Acadèmia de Belles Arts.

Aquesta exposició serà portada per la Casa del Vallès, que és l'entitat que l'ha organitzada, a Terrassa i Granollers.

S'ha fet la inauguració de l'edifici de la nova plaça-mercat. Ofereix un bell aspecte l'interior del local. Ultra les hores de mercat que se celebren al matí, en aquest nou local es practicarà la venda de mercaderies de sis a vuit de la tarda.

Lleida

Ha estat tramès a la superioritat el projecte presentat per la societat anònima Hidro-Elèctrica del Segre, en el qual projecte exposa l'establiment de noves línies de conducció de fluid elèctric a Sant Guim i altres pobles de la comarca.

Els alcaldes d'Algerri, Albesa, La Portella, Benavent de Lleida i Torreserona, han demanat a la Diputació provincial

que el camí veïnal de Lleida a Altesa arribi fins a Algerri.

S'han rebut al govern civil les relacions dels propietaris que els han estat expropiades les finques del terme municipal d'Aytona amb motiu de la construcció del ferrocarril de Lleida a Teruel, així com les del terme de Guàrdia de Tremp, en virtut de l'expedient adicional amb motiu de la construcció del ferrocarril internacional de St. Girona.

Ha estat aprovat per la superioritat el projecte de conducció d'aigües potables al poble de Vilac.

Estan molt avançades les obres de pavimentació i urbanització de la Porta del Príncep, situada als terrenys on hi havia l'illa que tancava l'extrem de la rambla de Ferran.

Vilanova i Geltrú

Un nombrós grup de persones va treballar-se a l'estatge del secretari de l'Ajuntament d'aquesta vila, el qual l'obsequià amb diversos crits, llançant pedres a algunes finestres i trencant vidres.

S'ha acabat la reparació del rellotge del vell cloquer de la Geltrú, el qual torna a funcionar des de fa pocs dies.

Tarragona

Ha estat acabat el projecte—i aviat serà tret a subhasta—de la nova carretera que ha d'anar d'Alcilea del Pinar a Tarragona, a la de Castelló, passant per Falset, Pradell, Torre de Fontaubella, Colldejou i Masroig.

Podem avui oferir als lectors noves sobre el que ha d'ésser el nou edifici per a refugi nocturn de pobres viants que bastirà la Diputació en uns terrenys de la Beneficència.

Tindrà façana a la carretera de Barcelona, i es compondrà d'un cos central i dues ales laterals.

Aquestes estaran destinades: una a dormitori i l'altra a menjador.

La part central es destinarà a l'administració, metge de guàrdia i vigilants.

EFEMÈRIDES MES DE MARÇ

1642.	Dia 25.	Batalla de Mollet, entre les tropes catalanes i les de Felip V.
1682.	Dia 29.	Mort a Montserrat el músic Fra Mateu Riguer.
1716.	Dia 1.	Es posa la primera pedra de la Ciutadella de Barcelona, a on ara és el Parc Municipal.
1810.	Dia 2.	Esclata la Revolució dita de l'any 10.
1818.	Dia 29.	Naix a Barcelona el mestre Joan Tolosa i Noguera, fundador del primer orfeó que va existir a la ciutat comtal.
1833.	Dia 27.	Naix a Vilanova En Francese Gomà y Ferrà, iniciador del primer ferrocarril de Barcelona a Tarragona.
1835.	Dia 22.	Naix a Barcelona el pianista Joan Bautista Pujol.
1838.	Dia 12.	Estrena a Madrid de l'òpera <i>Ismalia ossia Morte ed Amore</i> , del compositor català Mestre Carnicer.
1843.	Dia 29.	Naix a Sant Feliu de Guixols el cèlebre director d'orquestra Mestre Joan Goula.
1854.	Dia 3.	Naix a Palma de Mallorca l'eximí poeta Joan Alcover.
1854.	Dia 18.	Estrena a Barcelona, en el Liceu, de l'òpera <i>Crispino e la Comare</i> , música dels germans Ricci.
1859.	Dia 1.	Primera representació a Barcelona de l'òpera <i>L'Ebreca</i> , del Mestre Halevy.
1873.	Dia 1.	Naix a Barcelona l'eximí crític musical, eminent-musicòleg i gran wagnerià En Joaquim Pena.
1896.	Dia 5.	Primera audició a Barcelona d'algunes escenes de la Tetralogia <i>L'Anell del Nibelung</i> , de Ricard Wagner.
1896.	Dia 19.	Gran concert wagnerià a Barcelona, sota la direcció del Mestre Antoni Nicolau.
1903.	Dia 15.	Debuta a Barcelona, en el Novetats, el tenor català Joan Raventós, en un concert dirigit pel Mestre Antoni Ribera.
1906.	Dia 15.	L'orquestra de l'Associació Musical de Barcelona executa per primera vegada la <i>Missa Solemnis</i> , de Beethoven, sota la direcció del Mestre Joan Lamote de Grignon.

Els dormitoris tindran cabuda per a vuit llits per a homes i altres tants per a dones.

El menjador serà per a 50 places.

Els serveis de desinfecció i higiene, es compondran de dos sales de despullament, cambra de gossos, quatre dutxes i una sèrie de rentamans, prop de cada un dels dormitoris.

Han comensat les obres d'urbanització de la plaça de Corsini. Seran pavimentats també els carrers de St. Miquel i Sant Olguer.

El vinent concert de la Filharmònica serà a càrrec de l'il·lustre músic pianista i compositor Joaquim Turina. Actuarà també una cantatriu, donant a conèixer alguns lieder.

L'Ajuntament ha acordat el canvi de voreres i pavimentació dels carrers Smit i Baixada del Roser.

Anselm Guase i Robusté, com a representant de la Societat Espanyola de Construccions

Elèctriques, ha sol·licitat l'establiment d'una línia elèctrica de 25.000 volts de tensió, destinada al suministre d'energia al poble de Rasquera, derivada de la línia propietat de la mateixa societat que suministra electricitat al poble de Ginestà.

No havent estat concedida encara pel Govern la declaració de lloc artístic nacional a favor de la pedrera romana de Mòdol malgrat haver estat reiteradament sol·licitat, la Direcció del Museu Arqueològic l'ha repetit suara, acompanyant una detallada memòria, fotografies, etc.

Vilassar de Mar

Ha sortit ja al *Boletín Oficial de la Provincia* la subhasta de les obres per a la pavimentació del carrer de Sant Joan, plaça de l'Església, avinguda de Montevideo i passeig del Cementiri.

Reus

Continua molt estacionat el mercat vinícola, a causa de les

males notícies rebudes de França, referent a la vinent implantació de la llei protectora dels vins francesos, privant l'entrada dels vins destinats a conyac.

A Salou es treballa activament en la replantació del passeig de Jaume el Conquistador, des de prop del moll als terrenys propers a les muntanyes de l'ex-Lacaret.

Degut a la nevada que ha caigut en aquesta ciutat i la seva comarca, ha descendit notablement la temperatura.

Es nota extraordinària animació en els centres polítics d'aquesta ciutat amb motiu de la caiguda de la dictadura. Dels pobles de la rodalia també es tenen notícies que s'ha rebut la nova amb molta satisfacció.

Es desitja el total retorn a la plena ciutadania.

Els rigorosos freds que han patit aquests darrers dies han perjudicat notablement les hortalses, per la qual cosa els nostres pagesos es queixen força.

Aquests darrers dies han aparegut glaçades moltes basses i fonts del nostre terme.

Continua encara el fred bastant intens.

Joan Queralt ha sol·licitat a aquest govern civil el registre de 42 pertinençies de ferro, de la mina Santa Elena, situada a Ulldemolins.

Manresa

Comuniquen de Figols Les Mines que es treballa activament en l'aplanament dels terrenys on s'ha d'aixecar la Central Tèrmica de la Companyia Regs i Força de l'Ebre.

Blanes

Caigné un llamp al grup de xalets denominat "Reoó Blau", propietat de la Societat Anònima de Fibres Artificials. Destroçà l'estació ceptora de ràdio d'un dels xalets per haver rebut el llamp l'antena, sortí al defora i arrabassà la porta d'un altre edifici i cremà l'armari d'un tercer xalet.

No s'han de plànyer desgràcies personals.

Dr. José Alberto Sená

OCULISTA

Enfermedades de los ojos. Operaciones. Anteojos

TUCUMAN 1661

U. T. 37 Rivadavia 6894

DE 15 A 17 HORAS

TALLERES GRAFICOS

"DAMIANO"

Revistes, Catàlegs, Bicromies, Tricromies, Treballs comercials en general. — Impresors de "CATALONIA."

CORRIENTES 439

U. T. 31, Retiro 2952

DR. RAMON MARTI

Profesor suplente de la Facultad

ODONTOLOGO

ESMERALDA 83, 2.º p.

U. T. 38, Mayo 2261

Consulta de 14 a 18

FRAGMENTES D'UN PARLAMENT DE MOSSÈNT LLORENÇ RIBER

En l'impossibilitat de armonitzar el nostre desig amb la manca d'espai per publicar íntegrament el parlament de l'eximí patrio mossèn Llorenç Ribèr, en ésser rebut en la Real Academia de la Lengua com a representant de la modalitat mallorquina de l'idioma català, n'insertem alguns fragments, conservant el seu idioma original. El tema és profundament català i, per tant, d'interès viu per als amants de la nostra literatura.

Entre todos aquellos que no se resignaron con indolencia a la muerte y que no quisieron poner sus manos en este crimen contra la vida social, figura Mariano Aguiló y Fuster, hijo de Mallorca. Él tuvo aquella indómita virtud que en Abraham alabó San Pablo: *In spem contra spem*. Él esperó contra la esperanza. En la primera elección de tema para este discurso ritual, quise hablaros de la aportación de Mallorca al renacimiento de Cataluña. Los operarios fueron pocos y la recolección mucha; mas al descender la corriente me encontré con la gran figura de Mariano Aguiló, su epígono y más ferviente promotor. Ella obstruyó todo mi horizonte e invadió todo el espacio que podía yo dedicar a un discurso de esta índole. Además, hay brevedades que son injusticias, y yo, por ansia de la obligada brevedad, no había de incurrir en mengua alguna de justicia. "La múltiple influencia de Mariano Aguiló en el renacimiento catalán", será mi tema. Mariano Aguiló fué muy poco cuidadoso de la popularidad. Tomó por divisa alíva de toda su obra: *No guardes a quants plaus mas a quals*. Esta divisa traducida al catalán y a la modestia cristiana, es aquello del poeta romano: *Odi profanum vulgus, et arceo*. Sacrificó la cantidad a la calidad. Puesto que según la frase de Eximenis la vida era breve y el arte largo, afanóse para llenar él solo su tarea. La empresa era de tal ambición, que forzosamente había de dejar claros. Recordó lo pasado; ordenó, hasta donde pudo, lo presente; proveyó a lo venidero, hasta donde pudo columbrar la perspicacia humana, que siempre será corta de vista. Por esta triple tarea, Cataluña debe a Mallorca una triple gratitud.

Primeramente, Mariano Aguiló fué un poeta. Privilegio y suerte ha sido de los cantores de la primera hora del Renacimiento catalán, digo, de los ruiseñores nocturnos y de las alondras mañaneras tener una destinación cuasi mítica...

Mariano Aguiló, además de poeta fué un filólogo, tal como era posible serlo en aquellos tiempos. Un instinto, cuasi semidivino, para no decir una suerte de soberana iluminación como aquella que ilustró a Raimundo Lulio en la cumbre de Randa, revelóle en la fugacidad de un lampo lo que otros aprenden a copia de años y de severas disciplinas.

En la perspectiva del Renacimiento catalán no cuesta poco ni mucho situar a Mariano Aguiló. Es él mismo que se sitúa de una manera inamovible. Él nos dice de dónde viene, dónde está y a dónde va.

Tinc indòmit l'ideal;
ni som clàssic ni romàntic;
cant en llengua maternal,
desitjós que sigui el càntic
vertader i natural.

Mariano Aguiló, poeta, no dejó escuela propiamente dicha, como Verdaguer la dejó y como la dejó Maragall. El patriarca no dejó hijos a imagen y semejanza suya. No fué como aquellos meteoros que al caer del cielo dejan detrás de sí una cabellera de fuego, un rastro de luz augural. Pero influyó en los otros poetas de una manera más alta y trascendente. Les comunicó el

cas y las castas sábanas familiares, en donde nacen y mueren los hombres.

Bienaventurado es a que el mortal que no vacía su tarea humana y en la tierra por donde pasó, con el trabajo de la reja paciente abrió un surco y en el surco enterró una semilla. La vida de Mariano Aguiló fué así. Su obra aun late y germina. Él comparte la inmortalidad feliz y las vendas blancas con que cifien la cabeza los poetas castos y los sacerdotes puros que dieron respuestas dignas de Apolo; los que batallando por las caras patrias sufrieron llagas y heridas; los que, inventando nuevas artes, trocaron en amable y suave de vivir la vida áspera e inculca; los que con graciosos beneficios ganaron la memoria y el agradecimiento de los hombres. Y desde esta inalterada beatitud él siente como crece cada día más la simiente que dejó sembrada en su obra: *Posteritate suum crescere sentit opus*.

¿Conocéis el país donde florece el limonero? ¿En donde la naranja, entre su follaje sombrío madura su oro? A la interrogación de la Mignon goethiana son muchos los que dirían que es Mallorca este país. Lucrecio, el cantor de los templos serenos de la sabiduría antigua, con una imagen augusta tomada del viejo Ennio, dijo de los mortales que arribaban a la vida, que arribaban a las divinas riberas de la luz: *Dias in luminis oras*. Quien ha nacido en Mallorca puede decir con entera verdad que ha llegado dos veces a las divinas riberas de la luz. Allí en el aire de cristal suena una lengua que tiene sonido y transparencias de cristal. Mistral dijo en memorable ocasión que estas transparencias eran mediterráneas claridades. Por el camino del mar nuestro, en donde el sol moja su lanza y la luna derrama su lumbre y sus sueños blancos arribaron los bajeles de don Jaime el Conquistador. Ellos con las fajas de sus estelas nos ataron a la península y a su historia; y más que ninguna otra suerte de ataduras es sueva y fuerte e indisoluble este temblante abrazo de amor. Las estelas rielantes son como las guirnaldas de rosas con que Armida encadenó los fuertes brazos de Rinaldo. Ellas nos llevaron la cruz y nos llevaron la lengua. La Cruz queda y la Lengua queda, y no estéril ciertamente, sino bella y fértil en hoja, en flor y en fruto.

En medio del mar de las Sirenas, de los errores de Ulises y de Eneas, el mar de Roger de Flor y de Roger de Lluria; aquella isla que los geógrafos griegos calificaron de bienaventurada, os espera, tendida sobre las aguas, recortada y precisa con la pureza y con la elegancia de una hoja de acanto clásico. Las hospitalidad, virtud antigua, al emigrar del mundo, marcó allí sus post-treras huellas. Todavía allí la encontraréis, sana y casta, pródiga de corazón y no escasa de mano. Porque mi tierra, es aquella de la cual puedo decir, recordando a Musset, que si al andar por ella perdéis el camino, al preguntar por el camino os encontraréis con un amigo.

A RAMON RUCABADO,

DESPRÉS DE SOS DICTATS CONTRA LA BAIXA LITERATURA

Agnès Armengol, la venerable poetessa que suara ha estat homenatjada per Catalunya tota, ens ha ofrenat aquesta poesia inédita. Gentil present que regreiem. Per nosaltres és un encoratjament.

*Des l'aspriu roquissar,
amb un toc de clarí*

L'enardit gall boscà fend la vall bromarosa.

*Son cantar és triomfant,
compenetra incisiu,
però sap a frescor d'una fruita agredolça.*

*L'estel del dia, blanc,
s'esfuma en el cel gris...
renaix el sol etern qui aclareix tota cosa.*

*Sorgeix la veritat,
l'amor pur flota altiu
l'immund llaquim del mal serpeja en l'aigua torba.*

Agnès ARMENGOL.

Sabadell, setembre de 1929.

sentido del idioma, el vigor gráfico y naturalista, y una gran dignidad y una gran pureza. Más le valió esto que verse reproducido en una descendencia gradualmente degenerada, la *progeniem vitiosorem*, del moralista romano. No han aumentado la gloria de Verdaguer los neófitos suyos que no perpetuaron de él sino aquello que era más asequible y al alcance de todas las fortunas: la pompa verbal, la enonada rigidez del alejandrino y las estrofas hinchadas como velas, aquel esfuerzo de jayán primitivo, de gran cazador como Nemrod, de imágenes desmesuradas.

Así y todo, Mariano Aguiló supo arrancar de su boca aquel tesoro de canciones, así como ellas mismas, con el arte de la araña, sacaban el hilo continuo de las entradas de la rueca. Ellas son las que hilan la tela de que se hacen las banderas blan-

LA RESTAURACIO DE L'AJUNTAMENT DE BARCELONA

de la pág. 17

comni per a eixir d'aquells mares de fusta daurada i anar a obrir creient que eren tornats els temps de furs i llibertats de la nostra terra.

Però no va ésser així. La porta s'obrí i per ella va entrar la multitud que envaia el pati davant i pujant per l'escala gòtica s'encaminà al Saló de Cent, on es donaren per inaugurades les reformes. Ço era el primer pas per al restabliment de la dignitat de la nostra Casa Comunal.

Sols coneixent l'edifici abans i després d'ésser renovat pot hom donar-se compte dels canvis que ha sofert. Farem constar que les millores es deuen a l'encert dels arquitectes Antoni de Falguera, Adolf Florensa i Joaquim Vilaseca, ajudats per l'infatigable arxiver municipal Duran i Sampere.

Quines son les millores?

Aprés del renovament de la façana medieval, a la que s'han afegit les gàrgoles que hi mancaven, trossos de cresteria i pinacles propers a enrunar-se, començà l'arranjament del vestibul i escala gòtica, destruint per a aconseguir-ho l'escala vermella tan coneguda per tothom.

En enderrocar els embans i enguixat del sostre que enlletgien la inutilitzada escrivania dels Concells, aparegueren un portell gòtic, un arc del mateix estil i l'envigat que decorà Arcagna l'any 1401 i que ja es creia perdut per a sempre.

També en la llotja del Trentenari, en enderrocar embans, aparegueren una porta i dues finestres enreixades i a més un arc de pur estil renaixement aparedat amb grossos maons enguixats tantes vegades, que hom no podia sospitar que existissin.

En aquesta llotja hi ha avui l'escala d'honor que té sobre la graonada dos taupes de la casa Aymat fets sota cartrons de Félix Mestre, simbolitzant la nostra antiga expansió comercial i la protecció donada pel Municipi a les indústries artístiques. En la seva part alta en enlairats plafons, en Josep M. Sert ha pintat varis assumptes al·legòrics que s'illuminen amb una claror difusa que ix de la cornisa.

Del pati gòtic central s'han tret les vidrieres per a donar més esveltesa al conjunt i més claror als corredors, renovant-se també l'enteixinat que servirà ara tota la sobrietat de l'orde a que correspon.

S'han enderrocat moltes de les oficines que hi havia instal·lades en el primer pis, traslladant-les al nou cos d'edifici bastit darrera mateix de la Casa de la Ciutat, unit a aquesta per un pont que travessa el carrer de la Font de Sant Miquel.

En son lloc s'han aparellat sales i més sales amb diversitat de gustos i paraments. Remarcarem les reservades als tinentes d'alcalde, el gran Saló de Conferències i el despatx del batlle que s'enriqueix amb pintures de Viladrich, Nogués i Canals.

I arribem ara on la riquesa i el bon gust han estat esmersats a meravella: la

Sala de Conferències, que col·loca a Josep M. Sert, l'inspirat autor de les pintures murals, al nivell dels més grans mestres contemporanis.

No podia donar-se millor pensada que la de perpetuar en un lloc tan nostre com la Casa de la Ciutat les gestes dels catalans a Orient on foren flagell d'alarbs i grecs i escarment d'emperadors mancats de llealtat i de valentia.

Josep M. Sert, amb ses teles plenes de vida, ha coronat l'epopeia almogàver, fent-la admiració de propis i estranys. Goya podria signar tan magna obra sense menyspreu de la seva immortalitat.

"La crema i enderroc de la torre d'Andrinòpolis", on seixanta catalans presos pugnen contra tota la ciutat, sense més armes que les pedres i els tions encesos, és d'una veritat d'expressió que atrau i encisa ensems. Ço és el motiu del plafó central del sostre.

Igual força emotiva té "La primera batalla guanyada als alarbs" que els catalans comanats per el megaduc Roger de Flor, sota els penons de Jaume d'Aragó i Frederic de Sicília i a sou de l'emperador grec Andrònic, donaren a dues llengües de Constantinoble, desfent un estols de guerrers cinc vegades superior.

Meravellosa és també la justesa d'interpretació de l'"Embanc de la Companyia a Messina", port de Sicília d'on isqué la primera expedició de catalans a Orient.

Remarcarem igualment "L'assassinat de Roger de Flor" a Andrinòpolis, davant de l'emperador Miquel Paleòleg i l'emperatriu Maria, pels alans del cabdill George.

"La venjança catalana", que és també d'una realitat sorprenent.

"El pagament de les tropes", que representa el moment en que els catalans refusen la moneda per haverse convençut que és falsa.

"El casament del megaduc Roger de Flor amb la princesa Maria", neboda de l'emperador Andrònic i filla d'Azen, emperador dels búlgars, consagrat pel patriarca de Constantinoble. Quelcom estrany és el posat de l'espòs, però tenint en compte que Roger de Flor era de naturalesa feréstega i no gaire garbós de figura i que sobre estar acostumat a manar almogàvers el duia a Orient una ambició sens mida, es troba justa la seva actitud d'au de presa que sembla que vulgui clavar les urpes a sa muller.

Són igualment dignes de lloança els retrats dels cronistes Bernat Desclot i Ramon Muntaner i un grup representant el rei Pere III d'Aragó llegint algunes cròniques de fets del seu temps i d'èpoques passades.

Manquen encara varis plafonets del sostre que han de recordar altres fets heroics dels almogàvers.

Aquestes són les millores.

Ramon CARALT.

Lo
mejor
en

Alta Calidad

Importadores:
Zabaleta, Mas y Arando
Rivadavia 878

8 HERMANOS
FREIXAS Y CIA B. AIRES

PROVEEDORES DE LA REAL CASA

—“Com us deia Fontanella, el nostre re...

—Calla, reira de Den! Sempre estàs per comèdies; no veus qu'estic preocupat, buscan un bon taller de Fotograbats?

—Home, no guanyo per susts... lo que tot hom sap, vos ho ignoreu...

R. MARTIN

Chacabuco 334

Telèfon U. T. 33-2660

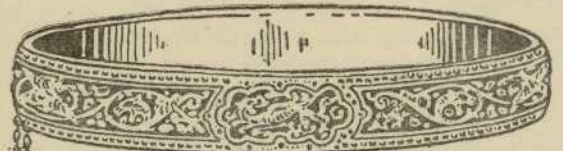
BUENOS AIRES

Casa Eibar

TACUARI 24

Buenos Aires

Creacions Exclusives REAL EIBAR damasquinades amb or pur sobre cer

361-Pulsera REAL EIBAR, damasquinada amb or pur, dibuix Renaixamet, interior forrada amb or pur cadeneta de seguretat d'or-18 kilats. Mida, 17 cent. ample 10 mil·límetres a . . . . . \$ 53

173 E.C.-Gemelos REAL EIBAR damasquinats amb or pur, escut Català a \$ 20

Refusi les imitacions

RAMON CODINA

CATALONIA LA REVISTA QUE US APROPARA A CATALUNYA 5 pessos l'any

LLISTA DELS LLIBRES ENTRATS DAMASQUINATS A LA BIBLIOTECA DEL CENTRE CATALA DE BUENOS AIRES

Julita, novel·la, per M. Genís i Aguilar. Volum 7. (Col·lecció Les Ales Esteses).

El foc que es revifa malament, comèdia dramàtica en tres actes, per Jean-Jacques Bernard. Traducció de J. Pous i Pagès. Volum 8. (Col. L. A. E.)

Una nit a Bonrepòs, per Carles Soldevila. Vol. 9. (Col. L. A. E.)

La filla del Carmesí, poema en tres actes, per Josep M.º de Segarra. Vol. 10. (Col. L. A. E.)

Històries de la carn i de la sang, per A. Escasans. Vol. 11. (Col. L. A. E.)

Tots els contes d'Apel·les Mestres (sego-

na esèric). “Nits de llegenda”. Vol. 12. (Col. L. A. E.)

Rondant de nit, per Josep Lleonart. Volum 13. (Col. L. A. E.)

La bogeria, novel·la de costums dels nostres temps, per Narcís Oller. Vol. 14. (Col·lecció L. A. E.)

Diccionari filosòfic, de Voltaire. Traducció de Domènec Guansé i amb un pròleg de Gabriel Alomar. (Col. d'Obres Selectes). Antoni Lòpez, llibreter.

Llegendes de Nadal, per G. Lenôtre, (1.ª sèrie). Versió catalana de Ventura Gassol i J. Carner-Ribalta. (Les Edicions de l'Arc de Barà.—Valls i Barcelona).

Art de ben menjar (anònim). Llibre català de cuina. Quinta edició. Imprenta La Renaixença. Barcelona.

Les dones que he conegut, per M. Poal-Aregall. Col. Panorama).

La ciutat de Girona, per Carles Rahola. Vol. II. Enciclopèdia Catalunya. Núm. 12. (Editorial Barcino).

L'aptitud econòmica de Catalunya, per C. Pi i Sunyer. Vol. II. Enciclopèdia Catalunya. Núm. 13. (Ed. Barcino).

Terres altes, novel·la, per John Knittel. Traducció de Jaume Bofill i Ferro. Volums I i II. (Col. Junior).

Diccionari de barbarismes del català modern, per Emili Vallès. (Central Catalana de Publicacions).

El carnet de cuina de l'excursionista, per Ignasi Domènec.

Llenguatge i poesia.—Quatre assaigs, per Manuel de Montoliu. (Publicacions “La Revista”).

L'Abella d'Or a l'Exposició Internacional de Barcelona.—1929.

L'Abella d'Or (folk-lore, aforismes, contes, Catalunya pintoresca).—1930.

La Rossa de Mal Pel, novel·la, per J. M. Francès. (Editorial Lux).

La fi de don Joan, per J. Puig i Pujades. (Biblioteca Llibertat).

Els conscients, drama en quatre actes.—

El cor del poble, drama en tres actes. (Col·lecció Obres Completes d'Ignasi Iglesias). Volum II.

Vides humils, per Ignasi Folch i Torres. Recull de treballs pòstums.

Almanac de Catalunya i de la sardana. 1930.

Barcelona. “La perla de la Mediterrània”. (Editorial David).

Excursionisme i Ciutadania, per F. Pujol i Algueró. Edicions Gost.—1930.

ESCRIBANIA

WRIGHT-ROMANELLI

REGISTRO N.º 32

Diagonal Sáenz Peña 628, 2.º.

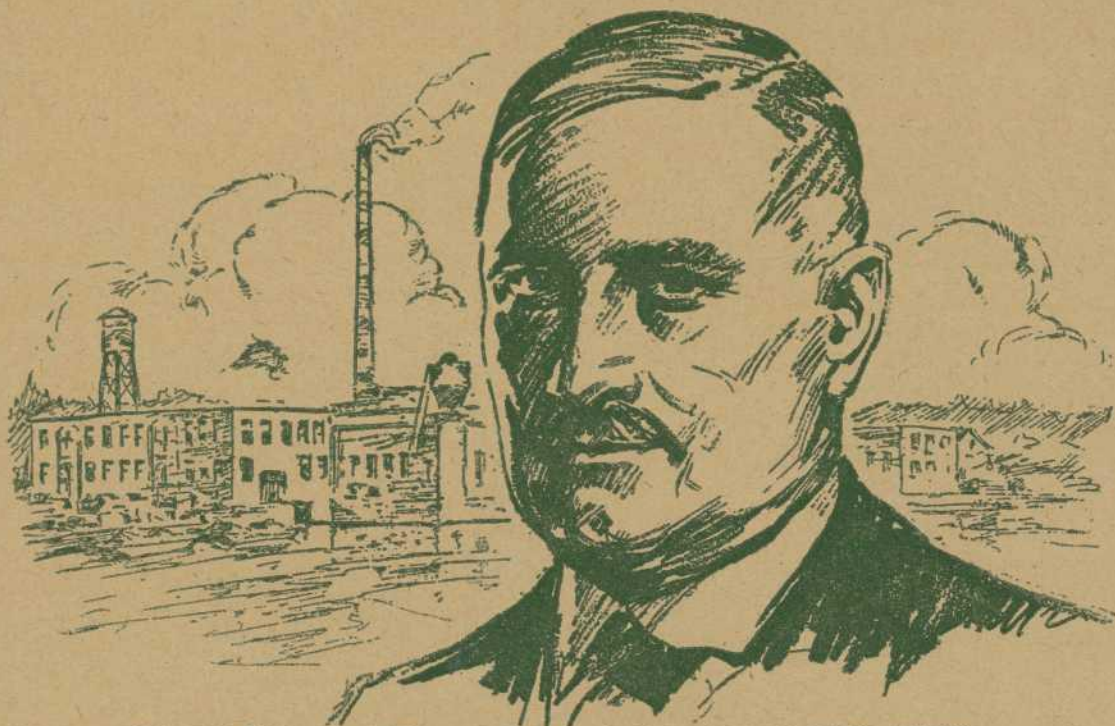
U. T. 38, Mayo 6898

Rafael Valls

ADVOCAT

Diagonal Sáenz Peña 628, 2.º.

U. T. 38, Mayo 6898

No cabe duda que si Vd. se dedicara exclusivamente a su propia industria, permitiéndonos que le suministremos la energía eléctrica como fuerza motriz de su maquinaria, sus éxitos se multiplicarían.

¡PIDANOS INFORMES!

COMPANIA HISPANO - AMERICANA DE ELECTRICIDAD

MASLLORENS

La marca de prestigio que distingue LA UNICA ropa interior de pura lana que NO ENCOGE.

GLORIA
Mca. Reg.

La vieja marca de las mejores y más acreditadas camisetitas de frisa del país.

DEBEN EXIGIRLAS TODAS LAS PERSONAS AMIGAS DE LOS ARTICULOS DE CALIDAD

Fabricantes: MASLLORENS Hnos. S. A.

OLAVARRIA 130

AVELLANEDA

CONFITERIES

Cerrito 148

Unión Telefónica 38, Mayo 4561
Cooperativa Telef. 2919, Central

"oms"

B.Mitre 2248

Unión Telefónica 47, Cuyo 0909
Cooperativa Telef. 2919, Central

850 - Sarmiento - 850

U. T. 35 - 1572, Central 2920

SETMANA SANTA

TOTA CLASSE D'EMPANADES DE VIGILIA

PASQUA: Gran exposició de mones

CODORNIU - YASILAC

Vi d'Alcella - Moscatell - Oporto OMS

LA Casa OMS es preocupa constantment de la seva clientela i per aixó procura adquirir noves representacions, totes elles de productes selectíssims

CHOCOLATA A L'ESTIL CATALA
únicament en els nostres establiments

SIDRA DE PINYA CUBANA DALICIOSA